

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2004-cü il 2 aprel tarixli 46 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Milli Ensiklopediyasının redaksiya heyəti haqqında Əsasnamə"də dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2004-cü il 2 aprel tarixli 46 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2004, № 4, maddə 226 (Cild I) ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Milli Ensiklopediyasının redaksiya heyəti haqqında Əsasnamə"də aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

- 15-ci bənd üzrə:
 - 1.1. birinci cümlədən "birinci müavini və" sözləri çıxarılsın;
 - 1.2. ikinci cümlədə "Azərbaycan Milli Ensiklopediyası Nəşriyyat-Poliqrafiya Birliyində" sözləri "Azərbaycan Milli Ensiklopediyası" Elmi Mərkəzində" sözləri ilə əvəz edilsin;
 - 1.3. üçüncü cümlədə "Birliyin" sözü "Mərkəzin" sözü ilə əvəz edilsin.
- 19-cu bənd üzrə:
 - 2.1. birinci cümlədə "birinci müavini" sözləri "müavinlərindən biri" sözləri ilə əvəz edilsin;
 - 2.2. ikinci cümlədə "və adi" sözləri "sadə" sözü ilə əvəz edilsin.

İlham ƏLİYEV

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 25 oktyabr 2024-cü il

"Azərbaycan Milli Ensiklopediyası redaksiya heyətinin yeni tərkibinin təsdiq edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 1 noyabr tarixli 636 nömrəli Sərəncamında dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 1 noyabr tarixli 636 nömrəli Sərəncamının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018, № 11, maddə 2292 (Cild I) 1-ci hissəsi ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Milli Ensiklopediyasının redaksiya heyətinin tərkibi aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"Redaksiya heyətinin sədri

Əliyev İlham Heydər oğlu - Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Redaksiya heyəti sədrinin müavinləri:

Əli Zadə Akif Ağa Mehti oğlu - AMEA-nın həqiqi üzvü, Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyinin Geologiya və Geofizika İnstitutunun baş direktoru

Quliyev İbrahim Said oğlu - AMEA-nın həqiqi üzvü, AMEA-nın vitse-prezidenti
Rzayev Anar Rəsul oğlu - Xalq yazıçısı, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin sədri

Azərbaycan Milli Ensiklopediyasının baş redaktoru

Həbibbəyli İsa Əkbər oğlu - AMEA-nın həqiqi üzvü, AMEA-nın prezidenti

Azərbaycan Milli Ensiklopediyasının məsul katibi

Nağıyev Tofiq Murtuza oğlu - AMEA-nın həqiqi üzvü, AMEA-nın vitse-prezidenti, "Azərbaycan Milli Ensiklopediyası" Elmi Mərkəzinin direktoru

Redaksiya heyətinin üzvləri:

Abdullayev Kamal Mehdi oğlu - AMEA-nın həqiqi üzvü, Xalq yazıçısı, Azərbaycan Dillər Universitetinin rektoru

Abiyev Ağacan Qulam oğlu - texnika elmləri üzrə fəlsəfə doktoru, professor

Bədəlbəyli Fərhad Şəmsi oğlu - Xalq artisti, Üzeyir Hacıbəyli adına Bakı Musiqi Akademiyasının rektoru

Bilalov Bilal Telman oğlu - AMEA-nın müxbir üzvü, Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyinin Riyaziyyat və Mexanika İnstitutunun şöbə müdiri

Budaqov Tahir Yaqub oğlu - Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin sədri

Cəfərov Nizami Qulu oğlu - AMEA-nın həqiqi üzvü, Azərbaycanda Atatürk Mərkəzinin direktoru

Cəlilov Namiq Sərdar oğlu - AMEA-nın müxbir üzvü, Nəsirəddin Tusi adına Şamaxı Astrofizika Rəsədxanasının baş direktoru

Eldarov Ömər Həsən oğlu - AMEA-nın həqiqi üzvü, Xalq rəssamı

Ələkbərov Urxan Kazım oğlu - AMEA-nın həqiqi üzvü, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyasının rektoru

Əliquliyev Rasim Məhəmməd oğlu - AMEA-nın həqiqi üzvü, AMEA-nın vitse-prezidenti, Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyinin İnformasiya Texnologiyaları İnstitutunun baş direktoru

Əliyev Telman Abbas oğlu - AMEA-nın həqiqi üzvü, AMEA-nın müşaviri

Əliyeva Fərah Şirməmməd qızı - Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administra-

siyasının Humanitar siyasət, diaspor, multikulturalizm və dini məsələlər şöbəsinin müdiri

Əli-zadə Firəngiz Əli Ağa qızı - AMEA-nın müxbir üzvü, Xalq artisti, Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının sədri

Fərzəliyev Vaqif Məcid oğlu - AMEA-nın həqiqi üzvü, Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyinin akademik Əli Quliyev adına Aşqarlar Kimyası İnstitutunun baş direktoru

Hacıyev İsmayıl Muxtar oğlu - AMEA-nın həqiqi üzvü, AMEA-nın Naxçıvan bölməsinin sədri

Həşimov Arif Məhəmməd oğlu - AMEA-nın həqiqi üzvü, AMEA-nın akademik-katibi, Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyinin Fizika İnstitutunun baş direktoru

Hüseynova İradə Məhəmməd qızı - AMEA-nın həqiqi üzvü, AMEA-nın vitse-prezidenti, Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyinin Molekulyar Biologiya və Biotexnologiyalar İnstitutunun baş direktoru

Xəlilov Fərhad Qurban oğlu - Xalq rəssamı, Azərbaycan Rəssamlar İttifaqının sədri

İsmayılov Amin İsmayıl oğlu - AMEA-nın müxbir üzvü, Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyinin Torpaqşünaslıq və Aqrəkimya İnstitutunun laboratoriya müdiri

Kərimli Teymur Həşim oğlu - AMEA-nın həqiqi üzvü, AMEA-nın Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunun direktoru

Qədirov Fəxrəddin Əbülfət oğlu - AMEA-nın həqiqi üzvü, Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyinin Neft və Qaz İnstitutunun baş direktoru

Qəribov Adil Abdulxalıq oğlu - AMEA-nın həqiqi üzvü, AMEA-nın müşaviri

Mahmudov Yaqub Mikayıl oğlu - AMEA-nın həqiqi üzvü, AMEA-nın müşaviri

Mehdiyev Ramiz Ənvər oğlu - AMEA-nın həqiqi üzvü

Məhərrəmov Abel Məhəmmədli oğlu - AMEA-nın həqiqi üzvü, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin kafedra müdiri

Məmmədov Qərib Şamil oğlu - AMEA-nın həqiqi üzvü, AMEA-nın müşaviri

Məmmədov Nazim Timur oğlu - AMEA-nın həqiqi üzvü, Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyinin Fizika İnstitutunun laboratoriya müdiri

Muradov Şahbaz Musa oğlu - AMEA-nın müxbir üzvü, Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyinin İqtisadiyyat İnstitutunun şöbə müdiri

Mustafayev Şahin Məcid oğlu - AMEA-nın həqiqi üzvü

Paşayev Arif Mir Cəlal oğlu - AMEA-nın həqiqi üzvü, Milli Aviasiya Akademiyasının rektoru

Rəsulov Əsgər Adil oğlu - Azərbaycan Respublikası Milli Arxiv İdarəsinin rəisi

Səmədzadə Ziyad Əliabbas oğlu - AMEA-nın həqiqi üzvü

Şükürov Kərim Kərəm oğlu - AMEA-nın Abbasqulu Ağa Bakıxanov adına Tarix və Etnologiya İnstitutunun baş direktoru

Vəlixanova Nailə Məhəmmədli qızı - AMEA-nın həqiqi üzvü, Milli Azərbaycan Tarixi Muzeyinin direktoru.

İlham ƏLİYEV

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 25 oktyabr 2024-cü il

Dissertasiya mövzuları müvafiq elm sahələrinin nəzəri-metodoloji axtarırlarını, dünyanın müasir çağırışlarını və ölkəmizin inkişaf strategiyasını əks etdirməlidir

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Rəyasət Heyətinin iclasında 2024-cü il üçün Akademiyada fəlsəfə doktoru və elmlər doktoru hazırlığı üzrə doktorantura və dissertanturaya qəbulun nəticələri müzakirə edilib.

Tədbirdə AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli, Rəyasət Heyətinin üzvləri, Rəyasət Heyəti aparatının şöbə müdirləri, elmi müəssisə və təşkilatların direktorları, Akademiyada 2024-cü il üçün fəlsəfə və elmlər doktoru hazırlığı üzrə doktorantura və dissertanturaya qəbul olmuş şəxslər, onların elmi rəhbərləri və elmi məsləhətçiləri iştirak edəblər.

İclası giriş sözü ilə açan akademik İsa Həbibbəyli bu il qəbul olan doktorantura və dissertanturaya təbrik edib, onlara gələcək elmi fəaliyyətlərində uğurlar arzulayıb.

Akademik elmi müəssisələrdə dissertantura və doktoranturaya qəbul, eləcə də kadr hazırlığının təkmilləşdirilməsi məsələlərində müasir yanaşmanın vacibliyini qeyd edib. Dünyada cərəyan edən global çağırışlardan irəli gələrək, dissertantura və doktorantura təhsilinin tədrisində də sistemli islahatların aparılmasının zəruriliyini vurğulayıb.

AMEA rəhbəri Akademiyanın hər bir elmi müəssisə və təşkilatlarında dissertantura və doktoranturaya şöbə müdirlərinin, müxbir üzv və həqiqi üzvlərin ildə bir dəfə vahid cədvəl əsasında müxtəlif ixtisas sahələri üzrə dərs verməsinin onların təhsil keyfiyyətinə müsbət təsir edəcəyini deyib: "Dissertantura və doktorantura elmi rəhbərlə təkbətək qalmamalıdır. Təhsil prosesində müsbət nəticələr əldə etmək üçün onlar fərqli ixtisas alimlərindən dərs almalıdırlar".

Akademik İsa Həbibbəyli bu gün davamlı inkişaf elm və təhsil mühitində də gözə çarpan dəyişikliklərə səbəb olduğunu qeyd edib. Bu mənada gələcəkdə doktorantura və dissertanturaların müvafiq elmi sahələrinin perspektiv inkişafı üçün onların müasir dövrün yeni ideyalarına, çağırışlarına cavab verən mövzulara üstünlük verməsini tövsiyə edib.

Akademik İsa Həbibbəyli, həmçinin doktorantura və dissertanturaya builki qəbulda müsbət dinamikanın müşahidə olunduğunu vurğulayıb.

Sonra çıxış edən Rəyasət Heyəti aparatının Elm və təhsil şöbəsinin müdiri filologiya elmləri doktoru Sərxan Xavəri "Azərbaycan Respublikasının ali təhsil müəssisələrinin, elmi müəssisə və təşkilatları-

nın 2024-cü il üçün doktorantura və dissertantura hazırlığı üzrə qəbul planları"nın təsdiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin müvafiq sərəncamını, eləcə də cari ildə AMEA üzrə fəlsəfə doktoru və elmlər doktoru hazırlığı səviyyəsində doktorantura və dissertanturaya qəbul planına dair bəzi göstəriciləri diqqətə çatdırıb.

Şöbə müdiri çıxışında bildirib ki, doktorantura təhsil səviyyəsində müşahidə olunan ən əsas problemlərdən biri dissertasiya mövzularında bir sıra hallarda "elmi problemin" olmaması məsələsidir: "Buna görə də ilk dəfə olaraq builki qəbul prosesində bir təşəbbüs irəli sürülüb, AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəylinin 25 sentyabr 2024-cü il tarixli 184 nömrəli sərəncamı ilə dissertasiya mövzularının müəyyənəşdirilməsində nəzərə alınması tövsiyə edilən meyarlar elmi müəssisələrə təqdim edilib".

Qeyd edib ki, bu meyarlar mövzuların elmi problemlərinin aktuallığının müvafiq elm sahələrinin ciddi nəzəri-metodoloji axtarırları və dünyanın müasir çağırışları, ölkənin inkişaf strategiyası, mədəni-mənəvi və ideoloji tələbatlar ilə şərtlənməsi, fənlərarası, multidisiplinar və transdisiplinar tədqiqatlara üstünlük verilməsi, humanitar və ictimai elmlərdə aparılan araşdırmalarda

süni intellekt, rəqəmsallaşdırma və informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının tətbiqinin vacibliyi, tədqiqatların prioritetlərinin yeni milli ideyanın və "Güclü Azərbaycan Konsepsiyası"nın elmi əsaslarının hazırlanmasına yönəldilməsini və digər tələbləri əhatə edir.

S.Xavəri doktorantura təhsilini tənzimləyən normativ-hüquqi bazada yer alan müddəaları da təqdimatla nümayiş etdirib.

Alim plan yeri ilə sənəd verənlər arasında nisbət, doktoranturaya qəbul üzrə xarici dil imtahanının nəticələri, eyni zamanda fəlsəfə doktoru və elmlər doktoru hazırlıqları üzrə doktorantura və dissertantura səviyyələrinə qəbulun nəticələri barədə məlumat verib.

Daha sonra AMEA-nın Humanitar və İctimai Elmlər bölmələri üzrə 2024-cü il üçün fəlsəfə və elmlər doktoru hazırlığı üzrə doktorantura və dissertanturaya qəbul olmuş şəxslərin elmi işlərinin mövzuları müzakirə olunub.

Müzakirələrdən sonra dissertasiya mövzuları və elmi rəhbərlər təsdiq edilib.

Sonda akademik İsa Həbibbəyli institut və təşkilatların rəhbərlərinə, elmi rəhbər və məsləhətçilərə tövsiyə və tapşırıqlarını verib.

Azərbaycanın Bosniya və Herseqovinadakı səfiri Vilayət Quliyev akademik İsa Həbibbəyliyə təbrik məktubu ünvanlayıb

Azərbaycanın Bosniya və Herseqovinadakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Vilayət Quliyev AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyliyə təbrik məktubu ünvanlayıb.

Məktubda deyilir:

"Hörmətli İsa müəllim! Ölkəmizin Bosniya və Herseqovinadakı diplomatik nümayəndəliyinin əməkdaşları adından, eləcə də uzun illərin həmkarı, amal və əqidə dostu kimi öz adımdan Sizi diqqətlə diqqətə layiq hadisə - 75 illik yubiley münasibəti ilə ürəkden təbrik edir, ən xoş arzularımı çatdırıram.

Yaxşı bilirəm ki, bu 75 ilin az qala 60 ili xalqımıza, ədəbiyyat, sənət və mədəniyyətimizə təmənnəsiz xidmətə həsr edilib. Sizin ciddi axtarırların, məsuldar alim əməyinin bəhrəsi olan əsərləriniz klassik və müasir Azərbaycan ədəbiyyatını, korifey sənətkarların yaradıcılığını öyrənmək, tanımaq, dünyada təbliğ edib yaymaq baxımından qiymətli sənədlərdir.

Fəaliyyət sahəniz kifayət qədər genişdir. Təkcə çağdaş humanitar elmin görkəmli nümayəndəsi, çoxsaylı əsərlərin müəllifi kimi deyil, elm və təhsil təşkilatçısı, ictimai-siyasi xadim, pedaqoq kimi də müstəqillik dövrü Azərbaycanın siyasət, ədəbiyyat, mədəniyyət, ictimai fikir tarixində, dövlətçilik və parlamentarizm həyatında mühüm izlər qoymusunuz.

Ölkəmizin çətin anlarında Ümummilli Lider Heydər Əliyevlə çiyin-çiyinə dayanmağınız, onun nüfuz və etibarını qazınmağınız heç şübhəsiz, yalnız şəxsi həyatınızın faktı olaraq qalmayıb. Fədakar, təmənnəsiz seçiminizlə Siz həm də ən müəkkəb situasiyalarda öz dövlətinin və liderinin yanında olan, haqqı dəstəkləyən əsl ziyalı olduğunuzu göstərmisiniz.

Çox şadam ki, aradan keçən illər, şöhrət və mənəb Sizi qətiyyənlə dəyişməyib, az qala yarım əsr boyunca tanıdığım sadə, səmimi, zəhmətdən və insanlara yaxşılıq etməkdən doymayan, ən böyük zövqü yazıb-yaratmaqdan alan, dostlara və dostluğa sadıq İsa Həbibbəyli kimi qalmısınız.

Sizi bir daha təbrik edir, möhkəm cansağlığı, uzun ömür, yeni-yeni yaradıcılıq uğurları və sevincləri arzulayıram.

Dərin hörmətlə və dostluq salamları ilə Vilayət QULİYEV".

Namiq ƏHMƏDOV
"Xalq qəzeti"

AMEA Əməkdar jurnalisti təltif edib

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Hümanitar Elmlər Bölməsi Əməkdar jurnalist, "Xalq qəzeti" baş redaktorunun müavini Tahir Aydınoglu adanan olmasının 65 illiyi münasibətilə və mediada elmin populyarlaşdırılmasında xidmətlərinə görə fəxri fərmanla təltif edib.

AMEA Rəyasət Heyətində mükafatı jurnalistə təqdim edən Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının prezidenti, akademik İsa Həbibbəyli Tahir Aydınoglu səmimi təbrik edib, onun Azərbaycan Televiziyasında və "Xalq qəzeti" redaksiyasında 40 ildən artıq müddətdə peşəkar fəaliyyətinin AMEA-nın həyatı, onun qurumlarının elmi-humanitar axtarırları ilə sıx bağlı olduğunu söyləyib. Elm və medianın səmərəli əməkdaşlığının ölkəmizin hərtərəfli tərəqqisinə bundan sonra da töhfələr verəcəyini

qeyd edən akademik bu prosesdə həmkarımıza uğurlar arzu edib.

"Xalq qəzeti"nin ölkəmizin ictimai-siyasi həyatının media xronikasını yaratmaqda, obyektiv ictimai rəy formalaşdırmaqda rolunu yüksək qiymətləndirən AMEA prezidenti bu yaxınlarda 105 yaşını qeyd etmiş bu qocaman və avanqard nəşrin son illərdəki yaradıcılıq axtarırlarının çağdaş media çağırışlarını əhatəli cavablandırdığını vurğulayıb. O, alimlərimizin redaksiya ilə əməkdaşlığa önəm verdiyini, elmi maarifləndirmə işinə dəstəyini artıracağını da bildirib.

Tahir Aydınoglu göstərilən diqqətə, fəaliyyətinin elmi-humanitar yönünə verilən dəyəərə görə təşəkkürünü ifadə edib, təqdir edilən xidmətini bundan sonra da davam etdirəcəyini söyləyib.

Akademik Cəlal Allahverdiyevin 95 illik yubileyinə həsr olunmuş elmi sessiya

AR Elm və Təhsil Nazirliyinin İdarəetmə Sistemləri İnstitutunda (ISI) AMEA-nın həqiqi üzvü, riyaziyyat elmləri doktoru, professor, Azərbaycan SSRİ Dövlət Mükafatı laureatı, əməkdar elm xadimi Cəlal Allahverdiyevin anadan olmasının 95 illik yubileyinə həsr olunmuş elmi sessiya keçirilib.

Sessiya AR Elm və Təhsil Nazirliyi, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası (AMEA), İdarəetmə Sistemləri İnstitutu və İnformasiya Texnologiyaları İnstitutunun təşkilatçılığı ilə baş tutub. Hibrid formatda keçirilən tədbirdə institutun rəhbərliyi, alim və mütəxəssislər və dəvət olunmuş qonaqlar iştirak ediblər.

İclası giriş nitqi ilə açan İdarəetmə Sistemləri İnstitutunun baş direktoru, akademik Əli Abbasov qonaqları salamlayaraq bu qəbil mötəbər tədbirlərin keçirilməsinin önəmini qeyd edib. Elmi sessiyanın AMEA Rəyasət Heyətinin Fizika-Riyaziyyat və Texnika Elmləri Bölməsinin (FRTEB) Elmi Şurasının qərarına əsasən baş tutduğunu bildiren Ə.Abbasov dünyəşöhrətli alim, akademik Cəlal Allahverdiyevin zəngin elmi irsi və şəxsi keyfiyyətlərindən söz açıb. Qeyd edib ki, C. Allahverdiyev 1951-ci ildə Azərbaycan Dövlət Universitetini fərqlənmə diplomu ilə bitirərək akademik Mstislav Keldişin təklifi ilə Moskva Dövlət Universitetinin aspiranturasında təhsilini davam etdirib. O, 1957-ci ildə namizədlik, 1968-ci ildə isə doktorluq dissertasiyasını uğurla müdafiə edib.

Akademik Ə.Abbasov dəyərli alim C.Allahverdiyevin Azərbaycan elminin inkişafı, dünya elmi ilə inteqrasiyası istiqamətində bəxş etdiyi töhfələrdən söz açıb. Qeyd edib ki, C.Allahverdiyevin əsas elmi tədqiqat istiqamətləri funksional analiz, stoxastik və determinik idarəetmə nəzəriyyəsi, operator tənliklər nəzəriyyəsi, iqtisadi proseslərin modeləndirilməsi, kompüter proseslərinin araşdırılması və modeləndirilməsi kimi məsələlərə həsr olunmuşdur.

Görkəmli alimin yüksək insani keyfiyyətləri barədə danışan akademik onun gənclərin elmə cəlb olunması, istedadlı kadr kimi yetişdirilməsində misilsiz xidmətlərindən və zəngin elmi məktəbindən bəhs edib.

Ə.Abbasov çıxışının sonunda 1970-1988-ci illər ərzində Kibernetika İnstitutuna (indiki İdarəetmə Sistemləri İnstitutu) rəhbərlik edərək elmi müəssisənin tarixində müstəsna xidmətləri ilə seçilən görkəmli alim, akademik Cəlal Allahverdiyevin əziz xatirəsinin daim qəlblərdə yaşayacağına əminliyini ifadə edib.

Sonra Elm və Təhsil Nazirliyi İnformasiya Texnologiyaları İnstitutunun baş direktoru, AMEA-nın vitse-prezidenti,

akademik Rasim Əliquliyev çıxış edərək dünyəşöhrətli alimin 95 illik yubileyinə həsr olunan elmi sessiyanın önəmini vurğulayıb, ISI-nin yaranma tarixi və C.Allahverdiyevin Azərbaycan elminin inkişafında müstəsna xidmətlərindən bəhs edib.

Alim qeyd edib ki, ötən əsrin 50-ci illərinin sonunda ölkəmizə ilk elektron hesablama maşınlarının gətirilməsi hesablamada üsulları və proqramlaşdırma sahələrində tədqiqatların aparılmasına təkan verdi. Bu da öz növbəsində 1960-cı ildə Hesablama Mərkəzinin Elmlər Akademiyasının tərkibində müstəqil təşkilata çevrilməsinə əsas yaratdı. 1965-ci ildə məhz Hesablama mərkəzi əsasında Kibernetika İnstitutunun yaradılması ölkəmizdə kibernetika və informatikanın inkişafına həlledici təkan verdi.

Akademik C.Allahverdiyevin elmin inkişafına bəxş etdiyi töhfələri müxtəlif istiqamətlərdən seçiyələndirən AMEA-nın vitse-prezidenti onun pedaqoji fəaliyyətindən, gənclərə göstərdiyi xüsusi diqqət və qayğıdan söz açıb.

Akademik R.Əliquliyev çıxışının sonunda böyük əhəmiyyətə malik elmi sessiyanın təşkilinə görə ISI rəhbərliyinə təşəkkürünü bildirib, Azərbaycan elminin inkişafında önəmli rol oynamış alimlərimizin elmi və elmi-təşkilati fəaliyyətinin ictimailəşdirilməsi istiqamətində qarşıda duran vəzifələrdən danışmışdır.

Sonra akademik C.Allahverdiyevin həyatı və elmi fəaliyyətinə həsr olunan videoçarx nümayiş etdirilib.

Daha sonra ISI-nin laboratoriya müdiri, dosent Gülnar Abdullayeva Cəlal Allahverdiyevin elmi və təşkilati fəaliyyəti haqqında geniş məruzə edib. G.Abdullayeva bildirib ki, C.Allahverdiyevin rəhbərliyi ilə 6 elmlər doktoru, 40-dan çox fəlsəfə doktoru hazırlanmış, elmi məktəb yaradılmışdır. 130-dan çox elmi əsərin müəllifi olan akademik Azərbaycan elminin inkişafında mühüm rol oynayan tədqiqatlar aparmışdır. O, ilk dəfə bir sinif öz-özünə qoşma olmayan və spektral parametrdən rəşional asılı olan operatorlar üçün məxsusi elementlər sisteminin təminini aradırmış, tamlıq və bazislik haqqında teoremlər isbat etmişdir. Akademik tərəfindən xətti fəzələrdə elementlər sisteminin çoxqat tamlığı anlayışı isbat olunmuş, Hilbert fəzasında təsir edən kompakt operatorların s-ədədlərinə ilk dəfə yeni tərif verilmişdir. Onun aldığı nəticələr "Allahverdiyev teoremi" adı altında Funksional analiz və Cəbr nəzəriyyəsinə daxil edilmişdir.

Sonra Azərbaycan Respublikasının Dövlət İmtahan Mərkəzinin İdarə Heyətinin sədri Məleykə Abbaszadə onlayn formatda çıxış edərək Azərbaycanın görkəmli alimi, akademik C.Allahverdiyevin

pedaqoji fəaliyyətindən, nəci bəhs edən M.Abbaszadə akademiklə bağlı xatirələrini bölüşüb, milli ruhda yetişən savadlı gənclərin ölkənin inkişafında mühüm rol oynadıqlarını qeyd edib.

Tədbirdə Qara Dəniz İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının (QDİƏT) baş katibi, akademik Asəf Hacıyev onlayn formatda çıxış edərək Azərbaycanda riyaziyyat elminin inkişaf tarixi və sözügedən sahədə C.Allahverdiyevin misilsiz xidmətlərindən bəhs edib. Qeyd edib ki, Mstislav Keldiş məktəbinin nümayəndəsi olan C.Allahverdiyevin ən böyük nailiyyətlərindən biri də elə məhz gənc kadr potensialının inkişafına töhfə verərək öz elmi məktəbini yaratması olmuşdur.

Sonra AMEA-nın müşaviri, akademik Telman Əliyev çıxış edərək Kibernetika İnstitutunun tarixi və rəhbərlik etmiş görkəmli şəxslərdən söz açıb. Ulu Öndərin təşəbbüsü ilə SSRİ Elmlər Akademiyasının prezidenti, akademik M.Keldişin Azərbaycana gəldiyini və ölkəmizə ilk böyük BESM-6 elektron hesablama maşınının gətirildiyini qeyd edib. Bunun nəticəsində ölkədə proqramlaşdırma, avtomatika, təbii riyaziyyat, kibernetika və digər sahələrdə sürətli inkişafa nail olunduğunu bildirib.

Daha sonra Riyaziyyat və Mexanika İnstitutunun baş direktoru, professor Misir Mərdanov çıxış edərək operatorların spektral nəzəriyyəsi sahəsində görkəmli alim, akademik C.Allahverdiyevin zəngin elmi və pedaqoji fəaliyyətindən ətraflı şəkildə bəhs edib. Qeyd edib ki, C.Allahverdiyev öz-özünə qoşma olmayan operatorların spektral nəzəriyyəsi sahəsində öz məktəbini yaratmışdır. Bu məktəbdə həmin nəzəriyyəni müvəffəqiyyətlə davam etdirən, riyaziyyat elminin inkişafında mühüm rol oynayan dəyərli alimlər yetişmişdir. V.M.Keldiş və A.Maslov kimi görkəmli alimlərin rəhbərliyi ilə fundamental tədqiqatlar aparılan C.Allahverdiyevin elmi əsərləri Kolmoqorov, Gelfond, Pontryagin, Tixonov, Nikolski kimi dünyanın məşhur alimləri tərəfindən yüksək qiymətləndirilmişdir.

Tədbirdə ISI-nin laboratoriya müdiri, AMEA-nın müxbir üzvü Qorxmaz İmanov çıxış edərək uzun illər birgə çalışdığı dünyəşöhrətli alim, akademik C.Allahverdiyev ilə bağlı xatirələrini bölüşüb. Ə.Hüseynov və C.Allahverdiyevin ümumilikdə Kibernetika İnstitutunun, o cümlədən İqtisadi kibernetika sahəsinin inkişafına bəxş etdikləri dəyərli töhfələrdən söz açıb.

London Kraliça Meri Universitetinin professoru, r.e.d. Mixail Farber, Türkiyənin Işık Universitetinin Riyaziyyat kafedrasının müdiri, r.e.d., professor Elman Həsənov, Şimali Kipr Doğu Akdeniz Universitetinin Riyaziyyat kafedrasının professoru, r.e.d. Ağamirzə Bəşirov, Riyaziyyat kafedrasının müdiri, r.ü.f.d., professor Nazim Mahmudov, BDU-nun Funksional analiz kafedrasının müdiri, professor Əli Əhmədov, ISI-nin laboratoriya müdiri, professor Knyaz Məmmədov və r.ü.f.d., dosent Ələkbər Bağirov çıxış edərək C.Allahverdiyevin elmi və pedaqoji fəaliyyəti və nəci bəhs edərək öz xatirələrini bölüşüblər.

Sonra C.Allahverdiyevin oğlu Eyvaz Allahverdiyev çıxış edərək mərhum alimin 95 illik yubileyinə həsr olunmuş yüksək səviyyəli tədbirin keçirilməsinə görə ISI rəhbərliyinə xüsusi təşəkkürünü ifadə edib, atası ilə bağlı xatirələrini bölüşüb.

Tədbirin sonunda R.Əliquliyev çıxış edərək dəyərli alim C.Allahverdiyevin daim qəlblərdə yaşayacağına inamını ifadə edib, alimin elmi irsinin təbliği istiqamətində təkliflərini səsləndirib.

Sonda akademik C.Allahverdiyevin ailə üzvləri ilə xatirə şəkli çəkilib.

Naxçıvan Bölməsi Rəyasət Heyətinin yeni qərarları

AMEA-nın Naxçıvan Bölməsi Rəyasətinin növbəti iclası keçirilib.

İclası açan Naxçıvan Bölməsinin sədri akademik İsmayıl Hacıyev əvvəlcə iştirakçıları gündəlikdəki məsələlərlə tanış edib.

Gündəlikdəki ilk məsələ Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Rəyasət Heyətinin 21 oktyabr 2024-cü il tarixli iclası və AMEA Naxçıvan Bölməsinin qarşısında duran vəzifələri əhatə edib.

Məsələ ilə bağlı çıxış edən İsmayıl Hacıyev AMEA-nın Rəyasət Heyətinin müzakirə etdiyi məsələləri ayrı-ayrılıqda diqqətə çatdırıb, qəbul olunan qərarların Naxçıvan Bölməsi qarşısında müəyyənləşdirilən vəzifələrdən söz açıb.

Bölmənin aparatının Elm və təhsil şöbəsinin müdiri aqrar elmlər üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Orxan Bağirov iclasda AMEA-nın Naxçıvan Bölməsində 2024-cü ildə aparılmış elmi-tədqiqat işlərinin yekunlarına dair hesabat iclaslarının keçirilməsi ilə bağlı məlumat verib. Natiq, həmçinin iclas iştirakçılarına bölmədə aparılan elmi-tədqiqat işlərinin qiymətləndirilməsi cədvəli ilə tanış edib.

Daha sonra Elm və təhsil şöbəsinin aparıcı mütəxəssisi Gülvira Abbasova 2025-ci il üçün AMEA Naxçıvan Bölməsinə doktorantura və dissertanturaya qəbul planı haqqında məlumat verib.

Aparatın Elektron xidmətlər şöbəsinin baş mütəxəssisi Səkinə Cümşüdəva iclasda bölmə əməkdaşlarının "Google Scholar" sistemində profillərinin yaradılmasına nəzarətin gücləndirilməsi ilə bağlı görülən işlərdən danışmışdır.

Rəyasət Heyəti, həmçinin AMEA-nın Naxçıvan Bölməsi Gənc Alim və Mütəxəssislər Şurasının yeni tərkibini təsdiq edib.

AMEA və TÜBİTAK tərəfindən elan edilmiş layihə müsabiqəsi çərçivəsində məlumatlandırma seminarları

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası və Türkiyə Elmi və Texnoloji Tədqiqat Şurası (TÜBİTAK) arasında 2024-cü ildə imzalanmış Əməkdaşlıq Protokolu üzrə Müstəqil Proqram çərçivəsində 6 avqust 2024-cü il tarixində elan olunmuş layihə müsabiqəsinə dair hibrid formatda məlumatlandırma seminarları keçirilib.

AMEA Rəyasət Heyəti aparatının Xarici əlaqələr və beynəlxalq elmi təşkilatlarla iş şöbəsinin müdiri dosent Esmira Əlirzayeva çıxış edərək hazırkı müsabiqənin AMEA-nın elmi müəssisələri və Türkiyənin universitet-

ləri və tədqiqat institutlarını əhatə etdiyini diqqətə çatdırıb. O, həmçinin AMEA-TÜBİTAK tərəfindən elan edilmiş əvvəlki layihə müsabiqələri və onların uğurlu nəticələri haqqında məlumat verib.

Məruzəçi müsabiqənin şərtləri və qaydaları, tərəfdaş seçimi, layihələrin dəyərləndirilməsi meyarları kimi məsələlər haqqında ətraflı məlumat verib. O, layihə təkliflərinin hazırlanması zamanı ərizə formalarının doldurulmasına qoyulan tələbləri əhatəli izah edib, ərizə forması üzərində işi eyni nümayiş etdirib, iştirakçıların suallarını cavablandıraraq.

E.Əlirzayeva bildirdi ki, layihə təklifləri Türkiyə və Azərbaycandan tərəfdaş qruplar tərəfindən birlikdə ingilis dilində hazırlanmalı və hər iki ölkə üçün aktual olan mövzunu əhatə etməlidir. O, təqdim edilən layihə təkliflərinin öncə texniki baxışdan keçirildiyini və bu mərhələni uğurla keçən layihələrin 5 meyar üzrə elmi qiymətləndirmə üçün xarici ekspertlərə göndərildiyini və ən yüksək göstərici ilə fərqlənən layihələrin dəstəklənəcəyini vurğulayıb.

Qeyd edilib ki, müsabiqə 5 noyabr 2024-cü il tarixinədək davam edəcək.

Tədbirlərdə AMEA-nın elmi müəssisələrinin, regional bölmə və mərkəzlərinin, Mərkəzi Elmi Kitabxanasının, Rəyasət Heyəti aparatının müvafiq şöbələrinin nümayəndələri onlayn və fiziki olaraq iştirak ediblər.

Məhəmməd Füzuli poeziyasının dili və üslubu

AMEA-nın Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunun təşkilatçılığı ilə dahi Azərbaycan şairi və mütəfəkkiri Məhəmməd Füzulinin anadan olmasının 530 ildönümünə həsr edilmiş "Məhəmməd Füzuli poeziyasının dili və üslubu" mövzusunda respublika konfransı keçirilib.

AMEA-nın Əsas binasında baş tutan tədbiri giriş nitqi ilə Humanitar Elmlər Bölməsinin Elmi şurasının sədr müavini akademik Teymur Kərimli açdı. O, Prezident İlham Əliyevin "Dahi Azərbaycan şairi Məhəmməd Füzulinin 530 ildönümünə qeyd edilməsi haqqında" Sərəncamına əsasən təşkil olunan konfransın elmi əhəmiyyətini vurğulayıb.

Füzulinin anadilli poeziyamızın başında duranlardan biri olduğunu söyləyən akademik Teymur Kərimli onun Türk xalqının dilinə yeni nəfəs gətirdiyini, Azərbaycan ədəbi dilini daha da zənginləşdirərək yeni zirvəyə yüksəlttdiyini vurğulayıb. Bildirib ki, Məhəmməd Füzuli poeziyasının dili və üslubu öz zənginliyini, istiqamətini, inkişaf xəttini, orijinallığını xalq dilinə bağlılığı ilə əldə etmişdir. Ədibin poeziyası ədəbi mədəniyyətin ən mükəmməl nümunəsidir.

O, böyük mütəfəkkirin dilimiz qarşısındakı tarixi xidmətlərindən bəhs edərək vurğulayıb ki, Füzuli bu gün də bizim müasirimizdir və şairin irsi xüsusən müstəqil dövlətçiliyimizdə yeni mənə kəsb edir.

Akademik Teymur Kərimli qeyd edib ki, əbədiyaşar söz sənətkarının dili həm də müasir Azərbaycan dilinə və Azərbaycan dilində yazan klassik şairlərin dilinə çox yaxındır. Füzuli öz anadilli əsərləri ilə Azərbaycan ədəbi dilinin yaradıcılarından biri kimi adını tarixə əbədi həkk etmişdir.

Çıxışının sonunda akademik Teymur Kərimli dahi Füzulinin yaradıcılığının həmişə diqqətdə olduğunu və şairin irsi ilə bağlı geniş tədqiqatların aparıldığını söyləyib, konfransın işinə uğurlar arzulayıb.

Sonra Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunun direktoru professor Nadir Məmmədli çıxış edərək Məhəmməd Füzulinin eşq fəlsəfəsindən və onun əsas mahiyyətindən danışdı.

Bildirib ki, türkdilli ədəbiyyatın görkəmli şairlərindən olan Füzuli yaradıcılığı ümumilikdə bir eşq poeziyasıdır. Sənətkarın bədii irsinin mühüm qismini məhəbbət mövzulu əsərlər təşkil edir.

Professor Nadir Məmmədli Füzuli irsinin Azərbaycan xalqının evəz olunmaz mənəvi sərvəti olduğunu söyləyərək, şairin həcmcə ən böyük əsəri olan "Hədiqətüs-süeda"dən ("Xoşbəxtlər bağçası") bəhs edib. O, "Hədiqətüs-süeda"nın ədibin dini düşüncə, iman və əqidə duyğularının bədii əksi kimi səciyyəvi əsər olduğunu bildirib.

"Füzuli azərbaycanlıdır, Azərbaycan köklüdür. Şairin yaradıcılığı Azərbaycan ədəbiyyatı və mədəniyyətinin bəhrəsidir", - deyən professor Nadir Məmmədli ədibin varisliyinə, kökünə və dilinə bağlı sənətkar olduğunu vurğulayıb. Qeyd edib ki, XVI əsr Azərbaycan ədəbi dilinin qoruyucusu olan Füzulinin poeziyası onu Azərbaycan klassik poeziyasının zirvəsi, Azərbaycan xalq dilinin yüksək səviyyədə qoruyucusu, təkrarsız bir ədibi etmişdir.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin Məhəmməd Füzuli irsinin təbliği ilə bağlı gördüyü tarixi işlərdən danışan alim dahi liderin İraqda böyük bir heyətlə birgə Füzulinin qəbrini ziyarət etdiyini diqqətə çatdırıb. Qeyd edib ki, Ulu Öndər 1996-cı il noyabrın 8-də Məhəmməd Füzulinin 500 illik yubileyi münasibətilə keçirilən tədbirdə çıxışı zamanı Məhəmməd Füzulinin əsərlərinin çox hissəsini türk dilində, bugünkü Azərbaycan dilində yazdığını və bunun Füzulini ondan əvvəl və sonra yaşamış, yaratmış və xalqımıza məxsus olan bir sıra şairlərdən, alimlərdən fərqləndirən amil olduğunu söyləyib.

Professor Nadir Məmmədli, həmçinin dil tarixçilərinin Füzuli yaradıcılığı ilə bağlı müxtəlif fikirlər yazdığını deyərək, dilçi alim Dəmirçizadənin əbədiyaşar söz sənətkarı haqqında fikirlərini xatırladı. Bildirib ki, Dəmirçizadə Məhəmməd Füzulini güclü söz hissi, söz duyumu olan həssas şair kimi xarakterizə edib.

Daha sonra professor Sayal Sadıqovanın "Məhəmməd Füzuli əsərlərinin terminoloji leksikası" adlı məruzəsi dinlənilib. Məruzəçi bildirib ki, əsərlərini Azərbaycan, ərəb və fars dillərində yazmaqla və bu dillərdən bəhrələnməklə Azərbaycan ədəbi dilinin inkişafında Məhəmməd Füzulinin böyük rolu olmuşdur. Dahi sənətkar elmi fikirlərin inkişaf etdirilməsində, anlayışların ifadəsində dövrün elmi-fəlsəfi məktəblərinin ənənələrindən məhəbbətlə istifadə etmişdir.

Professor Sayal Sadıqova vurğulayıb ki, Füzuli bütün zamanlarda nə qədər tədqiq olunsada, dərinliyi heç zaman açılmayacaq dahi sənətkardır. Onun əsərlərində insan həyatında dilin evəzsiz bir nemət olduğu təəssürü edilir, söz gözəlliyinin şeirdə xüsusi mənə kəsb etdiyi qeyd olunur. Ədibin Azərbaycan ədəbiyyatında və tarixində ən böyük rolu Azərbaycan ədəbi dilini formalaşdırmasıdır.

Məruzəçinin sözlərinə görə, şairin yaradıcılığında müxtəlif elm sahələri, o cümlədən ədəbiyyatla bağlı yüzlərlə termin işlənmişdir və həmin terminlərin müəyyən qismi sematik zənginliyi ilə diqqəti cəlb edir. Füzuli öz dövrünün ümumxalq Azərbaycan dilindən məhəbbətlə istifadə etmişdir.

Tədbirdə filologiya elmləri doktoru Zemfira Əliyeva "Məhəmməd Füzuli yaradıcılığında konsept problemi", filologiya elmləri doktoru Nərgiz Hacıyeva "Məhəmməd Füzulinin anadilli qezəllərinin dili", filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Elçin İsmayilov "Məhəmməd Füzuli yaradıcılığında bədii ifadə vasitələri", filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Aynur Mahmudova "Məhəmməd Füzulinin yaradıcılığında başlıqların semantik, funksional və üslubi xüsusiyyətləri" və Sevinc Ağayevanın "Məhəmməd Füzulinin yaradıcılığında təbiət leksikası" adlı məruzələrlə çıxış ediblər.

Ədəbiyyat İnstitutunda kitab təqdimatı

AMEA-nın Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunda görkəmli şair, şərqşünas alim Hüseyn Kürdoğlunun 90 illiyinə həsr olunmuş "Silinməz sözdən izim" kitabının təqdimatı keçirilib.

Tədbiri Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunun baş elmi işçisi professor Qəzənfər Paşayev açaraq Hüseyn Kürdoğlunun Azərbaycan ədəbiyyatı tarixində öz üslubu ilə seçildiyini söyləyib. Bildirib ki, Hüseyn Kürdoğlu Səməd Vurğun poeziya məktəbinin yetirməsidir. O, ömrünün sonunadək Ədəbiyyat İnstitutunda çalışıb.

Şairin əslən Laçın rayonunun Əhmədli kəndindən olduğunu söyləyən professor onun "Ağ bənövşə" şeirindən bir bənd səsləndirib. O, Hüseyn Kürdoğlunun bayatı janrına yeni nəfəs gətirdiyini vurğulayıb, şairin şeirlərini əsasən Vətən, Qarabağ sevgisi, məhəbbət, təbiət və gözəlliyə vurğunluq ruhunda yazdığını bildirib.

Professor bildirib ki, təqdimatı keçirilən "Silinməz sözdən izim" kitabına şairin həyat və yaradıcılığı haqqında elmi-publisistik məqalələr və onunla bağlı xatirələr daxil edilib.

Nəşrə AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli "Ədəbiyyatşünaslıqda faydalı örnək" adlı ön söz yazıb.

Daha sonra ədəbiyyatşünas alim, professor Rafiq Yusifoğlu şairlə tanışlığından danışdı, 2014-cü ildə Hüseyn Kürdoğlu haqqında məqalə yazdığını söyləyib. Qeyd edib ki, Hüseyn Kürdoğlu yüzrlər şeir, poema, qəzəl, qoşma, bayatı yazıb.

Azərbaycan Mətbuat Şurasının sədri, "525-ci qəzet" in baş redaktoru Rəşad Məcid isə çıxışında qeyd edib ki, Laçın, Şuşa, Ağdam, sız illərin ağrı-acısı ilə çoxsaylı bayatlı qələmə almış Hüseyn Kürdoğlunun ruhu doğma torpaqlarımız işğaldan azad edildiyi üçün şəhərdir.

"Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" çərçivəsində "Yaşılım, yaşılım, hara gedirsən?" adlı kitab nəşr etdirilmək niyyətində olduqlarını söyləyən Rəşad Məcid kitaba Hüseyn Kürdoğlunun da təbiətlə bağlı şeirlərini daxil ediləcəyini bildirib.

Tədbirdə digər çıxış edənlər görkəmli şairlə bağlı xatirələrini bölüşüblər.

Ankara Universitetinin antropoloqları ilə qarşılıqlı əməkdaşlıq məsələlərinin müzakirəsi

AMEA-nın Arxeologiya və Antropologiya İnstitutunda Əsir və itkin düşmüş, girov götürülmüş vətəndaşlarla əlaqədar Dövlət Komissiyası ilə birgə çalışan Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsinin təntənəli mütəxəssislərinin iştirakıyla "Məhkəmə Arxeologiyası" mövzusunda elmi seminar keçirilib.

Seminarı giriş sözü ilə institutun direktoru tarix üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Fərhad Quliyev açaraq Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş ərazilərində itkin düşmüş insanların axtarışı, tapılmış insan qalıqlarının identifikasiyası sahəsində birgə çalışan Əsir və itkin düşmüş, girov götürülmüş vətəndaşlarla əlaqədar Dövlət Komissiyasının və BQXK-nın son iki ildə göstərdiyi fəaliyyətin yüksək nəticələrindən danışdı. F.Quliyev BQXK xətti ilə çalışan Ankara Universitetinin antropoloqları ilə əməkdaşlığın nəticəsində institutun nəzdində Məhkəmə arxeologiyası üzrə milli mütəxəssislərin yetişdirilməsi və müvafiq elmi-tədqiqat strukturlarının formalaşdırılması kimi iklərə imza atıldığını vurğulayıb.

Seminarla Ankara Universiteti, Dil və Tarix - Coğrafiya Fakültəsi (DTCF), Fiziki antropologiya bölməsinin müəllimi, universitetin "Türkcə və Yabancı Dil Uygulama və Araştır-

ma Merkezi"-nin (TÖMER) rəhbəri, professor, doktor Timur Gültəkinin "Təbii fəlakətlər və insan" mövzusunda təqdimatı olub. Ankara Universiteti DTFC-nin Fiziki antropologiya bölməsinin rəhbəri, professor, doktor, paleoantropoloq Ayla Sevim Erol "İnsan qalıqları əsasında itkin düşmüş şəxslərin müəyyən edilməsi" mövzusunda çıxış edib. BQXK-nın məhkəmə ekspertizası üzrə nümayəndələri: Ankara Universiteti DTFC-nin Fiziki antropologiya bölümünün elmi əməkdaşı Uyum Vehit və Tailand Məhkəmə Ekspertizası İnstitutunun elmi əməkdaşı Natnipoon Rattanarungruang "BQXK-nın Humanitar məhkəmə ekspertizasının fəaliyyəti" haqqında təqdimat ediblər. Ankara Universitetinin geoloqu, təbii fəlakətlər üzrə ekspert, doktor Nəzir Varol "Məhkəmə ekspertizasında hadisə yerinin idarə edilməsi" haqqında danışdı. Öz çıxışlarında mütəxəssislər təbii və antropogen fəlakət ərazilərində itkin düşmüş insanların axtarışı, insan qalıqlarının identifikasiyası üzrə istifadə edilən üsul və texnoloji yeniliklər barədə məlumat veriblər. Edilli, Sırxavənd və vaxtilə işğal altında olmuş Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonlarının müxtəlif məntəqələrində AMEA Arxeologiya və Antropologiya İnstitutun əməkdaşları ilə birgə aparılmış tədqiqat işləri barədə məlumatlar seminar iştirakçılarının xüsusi marağına səbəb olub.

Institutun direktoru t.ü.f.d, dosent F.Quliyev seminar iştirakçılarını Ağdamdakı Pənəhəli xan sarayı və İmarət Kompleksində erməni işğalçıların törətdiyi vandalizm aktından və Institut əməkdaşlarının bu ərazidə apardığı elmi tədqiqat işlərindən bəhs edən təqdimatla çıxış edib.

AMEA Arxeologiya və Antropologiya İnstitutunun Antropologiya şöbəsinin rəhbəri, antropologiya üzrə elmlər doktoru Əliağa Məmmədli çıxışında rəhbəri olduğu şöbə əməkdaşlarının Məhkəmə Arxeologiyası üzrə gördüyü işlərdən, fiziki antropologiya sahəsinin inkişafındakı problemlərdən və onların həlli yollarından danışdı.

Sonra BQXK-nın ekspertləri seminarla iştirak edən institutun əməkdaşlarının suallarını cavablandırılar. Aparılmış fikir mübadiləsi zamanı Arxeologiya və Antropologiya İnstitutunun Ankara Universiteti ilə elmi əməkdaşlıq üzrə memorandum layihəsinin hazırlanması təklif olunub.

Qeyd edək ki, seminarla BQXK-nın Azərbaycanda Məhkəmə ekspertizası departamentinin kordinatoru Nitin Kumar Aqral, BQXK-nın Məhkəmə ekspertizası departamentinin müdafiə işləri üzrə əməkdaşları Gülnarə Qaraxanova və Xanlar Babayev, BQXK-nın əməkdaşı Nərmir Mirzəyeva iştirak ediblər.

Müasir Azərbaycan elmi

Reallıqlar və perspektivlər

Müasir dövrdə qloballaşma və informasiya cəmiyyəti quruculuğu fonunda hər bir ölkənin qarşısında bir sıra strateji vəzifə və tələblər durur. İnkişafın strateji məqsəd kimi müəyyənləşdirilməsi isə ayırı-ayrı sahələrin paralel tərəqqisini və XXI əsrin çağırışlarına adekvat cavab verməyi zəruri edir. Məhz buna görə də, milli dövlətlərin inkişaf konsepsiyasında milli tərəqqini təmin edən əsas faktor kimi strateji əhəmiyyətli sahələrə xüsusi diqqət yetirilməsi müəyyən olunur. Bu baxımdan, təhsil və elm sektorunun inkişafı xüsusi əhəmiyyət daşıyır.

Ümumiyyətlə, sosial-iqtisadi fəaliyyət sahələrində rəqabətin gücləndiyi, habelə təbii resursların tədricən tükəndiyi bir dövrdə təhsilin və elmin rolu artmaqdadır. Məlumdur ki, təhsil fenomeni öz strateji əhəmiyyətinə görə dünyanın yeni inkişaf trendlərini, tərəqqinin konseptual əsaslarını müəyyən edir. Bu mənada, qloballaşan dünyanın tələblərinə uyğun təhsil sistemi formalaşdırmaq, bu sahədə davamlı islahatlarla nizamlı inkişafa malik olmaq ölkənin beynəlxalq rəqabətliyi şərtləndirən əsas amillərdən biri kimi çıxış edir. Ümumilikdə, cəmiyyət daxilində təhsil və elm sektorunun inkişafı digər sahələrin də paralel tərəqqisinə mühüm töhfələr verir. Bu prosədə aktiv rol oynayan faktorlar sırasında isə hər bir ölkədə fəaliyyət göstərən ali təhsil müəssisələri və elmi tədqiqat institutları xüsusi yer tutur.

Dövlətimizin apardığı sosiomədəni modernləşmə kursu modernləşən cəmiyyətin problemlərinin dərək edilməsi, azərbaycançılıq fəlsəfəsi və ideologiyasının inkişafı, eləcə də, gənc nəslin təlim-tərbiyəsi, Azərbaycan modernləşməsinin modelinin təbliği işində ölkənin alimlərindən, ilk növbədə, filosoflarından böyük səy və dəstək tələb edir. Bütün postsovet məkanında, xüsusən də Azərbaycanda modernləşmə iqtisadi inkişafdan və ölkənin texnoloji təchizatından başlayır. Sonra isə modernləşmənin nailiyyətləri zəminində onun növbəti-sosiomədəni modernləşmə mərhələsi formalaşır ki, o da modernləşmənin məqsəd və vasitələrini müəyyənləşdirir və əhalinin aktiv hissəsini modernləşmə proseslərinə cəlb edir. Bu kursun məzisi ondadır ki, zamanın çağırışlarına cavabları keçmişdə deyil, təsiri gələcəyə hesablanmış hal-hazırkı dövrün əsas təməyüllərinin dərək edilməsində axtarmaq lazımdır. Keçmiş, elə əslində, bu məsələdə başqalarının təcrübəsini də, yalnız cəmiyyətin müəyyən inkişaf mərhələlərində onun ictimai şüurunun özünəməxsusluğunu və xüsusiyyətlərini başda düşüldüyü halda istifadə etmək mümkündür. Aydındır ki, bəziləri üçün müasirlik - bazar iqtisadiyyatı, fərdin tam azadlığı, digərləri üçün isə bazar iqtisadiyyatı, həm də yüksək səviyyəli elm və mədəniyyətə malik məsuliyyətli dövlətdir. Dövlətimiz belə hesab edir ki, bu yol ölkəmizdə bilik və informasiya cəmiyyətinə gətirib çıxaracaq. Bu o deməkdir ki, modernləşmə sosiomədəni mərhələyə malik olmaqla, həm də ayrılmaz surətdə cəmiyyətin şüuru, onun elmə, təhsilə, mədəniyyətə münasibəti ilə bağlıdır. Prinsip etibarilə, artıq hamı tərəfindən qəbul olunmuşdur ki, XXI əsr yüksək elmi-texniki potensiala, kapitalla malik, elmə, onun maliyyələşdirilməsinə önəm verən cəmiyyət və dövlətlərin əsridir.

Qədim tarixi və böyük ənənələri olan Azərbaycan elmi bu gün ölkəmizin hərtərəfli inkişafının hərkətverici qüvvəsinə çevrilib. Milli dövlətçilik maraqları əsasında inkişaf etdirilən elm ölkəmizdə daha işıqlı sabahları yaradılmasına yeni güc və qüvvət verir. Son illər ölkədə elmin nüfuzunun yüksəldilməsi, cəmiyyətin inkişafında elmin əhəmiyyətinin artırılması və elmi fəaliyyətin stimullaşdırılması istiqamətində bir sıra dövlət əhəmiyyətli tədbirlər həyata keçirilir.

2018-ci il aprelin 9-da Prezident İlham Əliyev cəmiyyətin inkişafında elmin əhəmiyyətini nəzərə alaraq Azərbaycan Respublikasında "Elm günü"nin təsis edilməsi haqqında Sərəncam imzalayıb. Bu tarix ölkə üçün əlamətdar bir vaxta - AMEA-nın təsis olunduğu günə təsadüf etdiyi üçün xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Respublika həyatının müxtəlif sahələrinin inkişaf etdirilməsində, ictimai fikrin formalaşdırılmasında və möhkəmləndirilməsində, dövlət müstəqilliyi uğrunda mübarizə yollarında AMEA-nın böyük xidmətləri var. 1945-ci ildə Azərbaycan SSR Elmlər Akademiyasının yaradılması və fəaliyyəti ilə xalqımız elm sahəsində daha böyük uğurlar əldə etməyə nail olub. Akademiyanın keçdiyi çətin və şərəfli yol elminin inkişafının böyük bir tarixi mərhələsi olmaqla yanaşı, ölkəmizin tərəqqisində elmin, alim sözünün, ziyalı mövqeyinin geniş imkanlara malik olduğunu nümayiş etdirən elmi-ictimai hərəkatın, mədəni-texniki proseslərin də mühüm bir göstəricisidir. Ölkəmizdə elmin sistemli inkişafında XX əsr xüsusi mərhələ təşkil edir.

Bir məsələni xüsusilə qeyd etmək lazımdır ki, Ulu Öndər Heydər Əliyev Respublikamıza rəhbərliyə gəldiyi ilk günlərdən elmin inkişaf etdirilməsi ilə bağlı məsələlərə xüsusi diqqət yetirmiş, ona daim qayğı göstərmiş, elmin sürətli inkişafı üçün mühüm qərarlar vermişdir. Onun diqqət və qayğısı nəticəsində elmi-tədqiqat institutlarının və elmi işçilərinin sayı artır, Azərbaycan Elmlər Akademiyasının maddi-texniki bazası möhkəmlənir, elmi-tədqiqat institutları üçün yeni korpuslar tikilir, xüsusi təyinatlı layihə-konstruktor büroları yaradılırdı, Azərbaycan elminin ölkədə və dünyada tanıtılmasına səy göstərilir, elmi-tədqiqat işlərinin səviyyəsi yüksəlir, elmin təbii sahələri genişlənir, elm adamlarına yaradıcılıq şəraiti yaradılır, görkəmli alimlərin fəaliyyətləri təqdir olunur, onlar mükafatlandırılırdı. Azərbaycan dili, ədəbiyyatı və tarixi üzrə aparılan tədqiqatların genişləndirilməsinə xüsusi fikir verildirdi. Bir faktı qeyd etmək lazımdır ki, 1978-ci ildə elmi-tədqiqat, layihə və sahə institutlarının sayı 118-ə, elmi işçilərin sayı 21407 nəfərə, akademik və müxbir üzvlər 100 nəfərə, elmlər doktorları 853, elmlər namizədlərinin sayı 7594 nəfərə çatmışdı.

Heydər Əliyevin elmə olan diqqətinin digər bariz bir sübutu isə hələ Azərbaycan Prezidenti seçilməzdən əvvəl ziyalılarla ilk görüşlərindən birini 1993-cü il sentyabrın 21-də Azərbaycan Respublikası Elmlər Akademiyasında keçirməsidir. Bunu da yalnız ölkə rəhbərimizin alimlərə bəslədiyi böyük ehtiram, Azərbaycan elminin gələcəyinə göstərilən hədsiz qayğı və diqqətlə izah etmək olardı. Həmin görüşdə Ümummilli lider belə qeyd edirdi: "Mənə sədələr gəlir ki, Elmlər Akademiyasını, institutları dağıtmaq istəyirlər, elm ocaqlarına biganə münasibət var. Biz bunların hamısına son qoyacağıq. Nəyin bahasına olursa-olsun, son qoyacağıq. Hansı iqtisadiyyat olursa-olsun, elm inkişaf etməlidir." Məhz bu çıxışdan sonra o dövrdə Azərbaycan Elmlər Akademiyasının ləğv olunması ilə bağlı sözsöhbətə son qoyulmuş və Azərbaycan elmi məhv olmaq təhlükəsində xilas edilmişdir.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin müdrikliklə müəyyən etdiyi və həyata keçirdiyi elm siyasəti bu gün ölkə Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir. Prezident İlham Əliyev çıxışlarında mütəmadi olaraq gənclərin ictimai-siyasi və humanitar proseslərdə göstərdiyi səyləri nəzərə alaraq onları novator, yeniliyə can atan və vətənpərvər insanlar kimi təqdim edir. Həqiqətən də, dövlətin gənclər üçün yaratdığı geniş imkanlar onları nəinki cəmiyyətin avanqard qüvvəsinə çevirir, üstəlik, gənc nəsli özünün intellektual potensialı ilə Azərbaycanı beynəlxalq müstəvidə daha əzmlə təmsil etmək üçün qətiyyət göstərməkdədir.

Elmin inkişafı Azərbaycanda dövlət siyasətinin tərkib hissələrindən biridir, çünki dövlətin sosial-iqtisadi qüdrəti, ölkənin müdafiə qabiliyyəti və milli təhlükəsizliyi, cəmiyyətin mədəni-mənəvi tərəqqisi və xalqın rifahı elmin inkişaf səviyyəsi ilə birbaşa əlaqəlidir. Cəmiyyətin inkişafında elmin fəal iştirakının təmin olunması elmin özünün təkmilləşdirilmiş təşkilatı strukturunun yaradılmasına zəruri edir.

Elnur MUSTAFAYEV
AMEA akad. Z.M.Bünyadov adına
Şərqsünaslıq İnstitutunun şöbə müdiri,
institutun Gənc Alim və
Mütəxəssislər Şurasının sədri,
fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru

1 noyabr 1984

"ELM" qəzetinin nəşrə başladığı gün

Azərbaycanın iqtisadi və mədəni həyatında geniş perspektivlərin açılması 70-80-ci illərdən başlayır və elmin inkişafına yüksək zəmin yaradır.

Həmin illərdə xüsusilə təbii ehtiyatlarımızın istifadəsi, geoloji problemlərin işlənməsi və öyrənilməsi, neftçixarmanın texnika və texnologiyasının təkmilləşdirilməsi, neft kimyası və digər kimya sahələrinin inkişafı, riyaziyyat və fizikanın bir sıra nəzəri və təbii məsələlərinin həlli, aqrar sahədə yüksək məhsuldarlığın əldə edilməsi üçün bitki sortlarının yaradılması, heyvandarlığın problemlərinin öyrənilməsi, kənd təsərrüfatının kimyalaşdırılması, Azərbaycan torpağının, fauna və florasının öyrənilməsi, habelə fiziologiyanın, təbii və təbiişünaslığın inkişafı sahələrində alimlərimizin qazandığı parlaq nailiyyətlər Azərbaycan elminə dünya şöhrəti qazandırmışdır.

Eyni zamanda, xalqımızın çoxəsrlik mədəniyyətinin, dil, ədəbiyyat və incəsənətinin, fəlsəfəsinin inkişafı, bütünlükdə humanitar və ictimai elmlər sahələrində də alimlərimizin əsaslı tədqiqatları keçmiş ittifaq miqyasından çox-çox uzaqlarda belə nəzərdiqqəti cəlb etməkdəydi. Heç şübhəsiz ki, bütün bu nailiyyətlərin böyük payı Elmlər Akademiyasının mühüm nəticələri idi.

Akademiyada görülən işlərin yekunları hər il yüzlərlə kitab, jurnal və qəzətdə çap olunurdu.

Lakin buna baxmayaraq, Akademiyanın tərəqqi səviyyəsi onun fəaliyyətini ictimaiyyətə çatdırmaq üçün öz mətbu orqanını təsis etməsi zərurətini yaratdı.

1984-cü il, 1 noyabr cümə axşamı günü, Azərbaycan SSR Elmlər Akademiyasının Rəyasət Heyətinin, Partiya Komitəsinin, Birləşmiş Həmkarlar Komitəsinin və Kom-somol Komitəsinin orqanı olan "Elm" qəzetinin ilk nömrəsi çapdan çıxır.

İlk nömrənin ön səhifəsində "Qabaqcıl elm uğrunda" başlıqlı geniş məqalədə belə yazılır: "Elm" qəzetinin məramı, məqsədi təkə Azərbaycan elminin bugünkü mənzərəsinə əks etdirməkdən ibarət deyil, bu qəzet həm də Azərbaycan Elmlər Akademiyasının müttəfiq ölkələrin, habelə inkişaf etmiş və inkişaf etməkdə olan dövlətlərin elmi müəssisələri ilə əlaqələrinin canlı mənzərəsinə əks etdirəcəkdir".

Qeyd edilir ki, "Elm" qəzetində "Kəşflər və ixtiralar", "Elm və istehsalat", "Qardaş respublikaların akademiyalarında", "Azərbaycan alimi xaricdə", "Elm və texnika yenilikləri" başlıqları altında yazılar elminin ən yeni nailiyyətləri ilə oxucuları tanış edəcəkdir.

Məqalədə bildirilir ki, gənc elmi kadrların yetişdirilməsi, problemləri, alimlərin məişət qayğıları, Akademiyada rast gəlinən nöqsanlar qəzetin diqqət mərkəzində olacaq, gerilik halları tənqid və ifşa ediləcəkdir.

"Ana təbiətin keşiyində" başlıqlı altında ətraf mühitin qorunması problemləri, "Yeni əsərlər" başlıqlı ilə isə Azərbaycan alimlərinin respublikada, müttəfiq respublikalarda və xaricdə nəşr olunan kitabları, məqalələri barədə vaxtaşırı məlumatlar verəcəkdir.

"Elm" qəzetinin tematikası belə qruplaşdırıldı: ictimai elmlər, dəqiq elmlər, təbiət elmləri və oxucu məktubları.

Məqalə belə yekunlaşdı: "Elm" qəzetinin başlıca məramı bəşəriyyət üçün ən gözəl nemət olan sülh arzularını əks etdirməkdən ibarətdir".

"Elm" in ön səhifəsinin sağ yuxarı küncündə alimlər üçün belə bir şüar diqqəti çəkirdi: "Tədqiqat işlərinin səmərəliliyini yüksəldin. Elmin nailiyyətlərinin praktikada tətbiqinə köməyinizi artırın!"

Qəzetin ön səhifəsində akademik Həsən Əliyevin təbriki yer alıb: "Azərbaycan SSR Elmlər Akademiyasında çoxtərəfli "Elm" qəzetinin yaranması çoxminli Akademiya kollektivinin ürəyincədir. Arzu edirik ki, alimlərimizin yüksək elmi nailiyyətlərini, kəşflərini, ixtiralarının elmi istehsalata tətbiqinin səmərəliliyinin təbliğində "Elm" qəzetinin xidmətləri bizi sevindirsin!"

"Elm" qəzeti qədəmlərin uğurlu olsun! Şərəfli elminizin təbliğində sənə uğurlar, yaradıcı kollektivinə can sağlığı arzulayıyıq."

Təbriklər bölməsində akademik Mirzə İbrahimovun, Sovet İttifaqı qəhrəmanları, kosmonavtlar V.A.Lyaxov və A.İ.Popovun, Azərbaycan Humanistlər Birliyinin İdarə Heyətinin, Humanitar, İctimai, Kimya, Biologiya, Yer, Fizika-Riyaziyyat və Texnika elmləri bölmələrinin təbrikləri təqdim edilir.

İlk nömrənin ikinci səhifəsində rus dilində ittifaq respublikaları elmlər akademiyalarının elmi fəaliyyətini əlaqələndirmə şurasının iclasına və Azərbaycan dilində Elmlər Akademiyasının 1981-1983-cü illərdə elm və istehsalat sahəsində fəaliyyətinə dair geniş yazılara yer verilib.

3-cü səhifədə Azərbaycan SSR Elmlər Akademiyasının 1985-ci ildə qeyd ediləcək 40 illik yubileyi münasibətilə tarixi foto təqdim edilir. Kollektiv fotoda Azərbaycan SSR Elmlər Akademiyasının 27 mart 1945-ci ildə seçilən ilk akademikləri - S.Y.Vəkilov, İ.Q.Yesman, Ü.A.Hacıbəyov, Ə.Ə.Əlizadə, M.M.Mirqasımov, İ.İ.Şirakoqorov, A.A.Qrosheym, M.A.Topçubaşov, Y.H.Məmmədliyev, M.Ə.İbrahimov, Ş.A.Əzizbəyov, H.N.Hüseynov, M.S.Qaşqay, S.A.Dadaşov və M.Ə.Useynovun rəsmi yer alır.

Bu səhifədə "Qabaqcıl elm uğrunda" başlıqlı geniş məqalə rus dilində təqdim edilir.

Nəhayət, sonuncu səhifə Akademiyanın Rəyasət Heyətinin iclası və s. yazılarda yekunlaşır.

Rəyasət Heyətinin iclası texnika elmləri doktoru T.K.İsmayılovun "Günəş-84" beynəlxalq aerokosmik təcrübəsi haqqında" adlı elmi məruzəsi ilə başlayır. Yazıda müvafiq elmi bölmələrin iqtisadi və sosial inkişafa dair elmi tədqiqat layihələri, elmi istehsalata alimlərin töhfəsini stimullaşdırmaq məqsədilə müzakirələrdən bəhs edilir.

4 səhifəlik "Elm" qəzet ilk vaxtdan elmin bələdçisi oldu.

40 ildir Azərbaycan elminin təbliği yolunda faydalı xidmət göstərən "Elm" qəzeti bu gün də elmin səsi olmaqla, elmi ictimaiyyətin məlumat əldə etmək ehtiyacını qarşılayaraq müqəddəs borcunu uğurla yerinə yetirməkdə davam edir.

Yolumuz açıq olsun!

Ruslan KƏRİMOV

ELM

COP29

Yaşıl strategiya, iqlim dəyişikliyi və sosial elmlər: çağırışlar, vəzifələr

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin (STM), AMEA-nın Fəlsəfə və Sosiologiya İnstitutunun birgə təşkilatçılığı ilə "COP29 - Yaşıl strategiya, iqlim dəyişikliyi və sosial elmlər: çağırışlar, vəzifələr" mövzusunda həsr olunan dəyirmi masa keçirilib.

Milli Məclisin İnsan hüquqları komitəsinin sədri, Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin İdarə Heyətinin sədri Zahid Oruc "COP29: Qlobal iqlim böhranının həlli yönündə Azərbaycanda sosial elmlərin interdisciplinar əməkdaşlıq məsələləri" mövzusunda çıxış edib.

Milli Məclisin Təbii ehtiyatlar, energetika və ekologiya komitəsinin sədri Sadiq Qurbanov Azərbaycanın COP29 sədrliyini cəsarətlə qəbul etdiyini vurğulayıb. Bildirib ki, Prezident İlham Əliyevin apardığı məqsədyönlü siyasət bu gün ekoloji sahədə Azərbaycan dövləti-

nin inkişaf strategiyasının reallıqlarını ifadə edir.

AMEA-nın Fəlsəfə və Sosiologiya İnstitutunun direktoru, professor İlham Məmmədov "COP29: Yaşıl enerjiyə keçid və ekoloji sosiologiyanın problemləri" mövzusunda çıxış edərək, insan və təbiət münasibətlərinin elmi-praktiki problemlərini tədqiq edən ayrıca elm sahələrinin yaranma tarixinə toxunub. Bildirib ki, XX əsrdən etibarən insanların antropogen və texnogen fəaliyyətinin təsiri nəticəsində ətraf mühitin, onun amillərinin, təbii sərvətlərin, biosferin, ekosistemlərin, flora və faunanın normal ahənginin pozulması baş verib.

COP29 Təşkilat Komitəsinin üzvü, "Sağlamlığa Xidmət" İctimai Birliyinin icraçı direktoru, deputat Pərvanə Vəliyeva COP29, vətəndaş cəmiyyəti, insan hüquqları və ətraf mühitlə bağlı çıxışında bir sıra vacib məqamlara toxunub.

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin İdarə Heyəti sədrinin müavini, professor Tahirə Allahyarova iqlim geosiyasetinə, Azərbaycanın yaşıl keçidlə bağlı qlobal təşəbbüslərinə qarşı kampaniyanın pərdəarxası mövzusunda toxunaraq, bəli xarici mənbələrdən qaynaqlanan dezinformasiya hücumları barədə danışdı.

Digər çıxış edənlər də iqlim böhranının həllində elmi-tədqiqat yollarının müəyyənəndirilməsi, yaşıl strategiya və iqlim dəyişikliyinə idarə edilməsi üçün sosial elmlərin vəzifələri və töhfələrindən danışdılar. Yeni sosial-iqtisadi yaşıl paradigmanın siyasi, hüquqi və praktiki əsasları, burada tədqiqat və əməkdaşlığın önəmli rolu, tədqiqatların effektiv iqlim fəaliyyətinin alternativliyi olmayan təməli, iqlim dəyişikliyinə azaldılması yönündə milli strategiyaların və proqramların hazırlanması barədə müzakirələr aparıldı.

Tədbir iştirakçıları iqlim dəyişikliyi sahəsində Azərbaycanın qlobal təşəbbüslərinin həyata keçirilməsi və dünyaya çatdırılması üçün dövlət qurumlarının, vətəndaş cəmiyyətinin, elmi-tədqiqat ictimaiyyətinin sıx əməkdaşlığının formalaşdırılması yönündə səylərin ortaya qoyulacağına, ölkəmizdə iqlim siyasətinin, təbiətin qorunmasının, dekarbonizasiya siyasətinin təkmilləşdirilməsi üçün birgə və faydalı layihələrin həyata keçiriləcəyinə əminliklərini bildirdilər.

Qafqazşünaslıq İnstitutunda COP29 və "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" ilə bağlı tədbir

AMEA-nın Qafqazşünaslıq İnstitutunda dəyirmi masa keçirilib.

Dəyirmi masanın giriş sözü ilə institutun direktor vəzifəsini icra edən siyasi elmlər doktoru, dosent Ramilə

Dadaşova açdı. Bildirib ki, BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasının - COP29-un bu il Azərbaycanda keçirilməsi Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında dövlətimizin növbəti qələbəsidir.

Institutun Qafqaz ölkələrinin beynəlxalq əlaqələri şöbəsinin müdiri t.ü.f.d. Günel Musayeva "Hərbi fəaliyyətin müharibə və sülh zamanı ətraf mühitə təsiri" mövzusunda məruzə edib. O, dünyada baş vermiş müharibələrin və münaqişələrin ətraf mühitə vurduğu mənfi təsirlərdən bəhs edib. Həmçinin Ermənistanın Azərbaycan torpaqlarını işğal etdiyi dövrdə Azərbaycanda, ümumilikdə Qafqaz regionunda yaratdığı ekoloji problemləri təhlil edib.

Sonra geniş müzakirələr aparılıb.

Elmi Mərkəzdə dəyirmi masa

"Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" çərçivəsində oktyabrın 25-də AMEA-nın Şəki Regional Elmi Mərkəzinin (REM) təşkilatçılığı və Şəki Tibb Kollecinin dəstəyi ilə "Tullantılara həyat verək" mövzusunda dəyirmi masa keçirilib.

Şəki Tibb Kollecinin direktoru Elmira Hacıyeva bildirdi ki, tədbir tullantıların idarə olunması, təhlükəli tullantıların utilitizasiyası, bu sahədə mövcud problemlər və onların həlli yolları ilə bağlı müzakirələr aparmaq məqsədilə keçirilir.

Dəyirmi masada "Qlobal istiləşmənin yaranma səbəbləri və yaşıl dünyanın qorunması", "Yaşılıqların insanlar üçün əhəmiyyəti", "Bitki ehtiyatlarının insan sağlamlığında rolu", "COP29-un Azərbaycan üçün faydası", "Azərbaycanın yaşıl enerji ilə bağlı təşəbbüsü" mövzularından məruzələr dinlənilib.

Sonda iştirakçılara təşəkkürnamələr təqdim edilib, Şəki REM-in nəşri olan kitablar Şəki Tibb Kollecinin kitabxanasına hədiyyə olunub.

Şəki Regional Elmi Mərkəzinin əməkdaşları ağacəkmə aksiyasında iştirak edəblər

AMEA-nın Şəki Regional Elmi Mərkəzinin (REM) əməkdaşları Şəki Rayon Ağsaqqallar Şurasının təşkilatçılığı ilə Şəki-Oğuz avtomagistralının kənarında həyata keçirilən ağacəkmə aksiyasında iştirak edəblər.

Sözügədən ərazidə regionun torpaq-iqlim şəraitinə uyğun olan 100 ədəd Göyrüş cinsli ağac tinglərinin ekini həyata keçirilib.

"Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" çərçivəsində gerçəkləşən aksiyada məqsəd yaşılıqların artırılmasını, ekoloji tarazlığın qorunmasını təşviq etməklə ətraf mühitin qorunmasına töhfə vermək olub.

Əlyazmalar İnstitutunda Abbasqulu Ağa Bakıxanovun 230 illik yubileyinə həsr olunmuş tədbir keçirilib

AMEA-nın Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunda Azərbaycan maarifçiliyinin görkəmli nümayəndələrindən biri, böyük müfəkkir, istedadlı şair və tərcüməçi Abbasqulu Ağa Bakıxanovun 230 illik yubileyinə həsr olunmuş tədbir keçirilib.

Tədbiri giriş nitqi ilə institutun direktoru akademik Teymur Kerimli açaraq iştirakçıları salamlayıb və A.A.Bakıxanovun 230 illik yubileyi çərçivəsində keçirilən bu tədbirin əhəmiyyətini vurğulayıb. Alim çıxışında ensiklopedik biliyə malik bu dahi şəxsiyyətin elmi yaradıcılığından, onun Azərbaycan tarixşünaslığının inkişafındakı əvəzsiz rolundan bəhs edib və çıxış üçün sözü mürəzəçilərə verib.

Institutun Şəxsi arxivlərinin tədqiqi şöbəsinin müdiri fil.e.d Nailə Səmədova "A.A.Bakıxanov arxivinə bir nəzər", həmin şöbənin əməkdaşları - aparıcı elmi işçi fil.ü.f.d. Afaq Əliyeva "A.A.Bakıxanovun şəxsi kitabxanalarının taleyi haqqında", aparıcı elmi işçi fil.ü.f.d. Aytən Quliyeva "A.A.Bakıxanov irsi müasir tədqiqatlarda", böyük elmi işçi Aytən İmanova "A.A.Bakıxanovun maarifçilik görüşləri Əlyazmalar İnstitutundakı arxiv materialları əsasında" və elmi işçi Xanımabacı Məlikzadə "A.A.Bakıxanovun lirikası" mövzularında məruzə ediblər. Çıxışlarda görkəmli alimin həyat və yaradıcılığından, onun ictimai fikrin şüur formalarının müxtəlif sahələrinə aid kitablarından, şairin institutun fondunda qorunub saxlanılan şəxsi arxiv materiallarından bəhs edib, Bakıxanov lirikasından nümunələr səsləndiriblər.

Daha sonra institutun Çap kitablarının tədqiqi şöbəsinin baş elmi işçisi tarix e.d. Tahirə Həsənzadənin, Əlyazmaların və əski çap kitablarının tərcüməsi şöbəsinin baş elmi işçisi fə.e.d., dosent Zəkəriyyə Əbilovanın və Farsdilli əlyazmaların tədqiqi şöbəsinin böyük elmi işçisi İradə Vəzirovanın məruzələri ətrafında çıxışları dinlənilib.

Sonda tədbir iştirakçıları institutun ekspozisiya zalında Əlyazmaların elmi ekspozisiyası və təqdimi şöbəsinin hazırladığı "Abbasqulu Ağa Bakıxanov - 230" adlı sərgi ilə tanış olublar. Sərgidə görkəmli elm və mədəniyyət xadiminin bədii irsini, poeziyasını özündə əks etdirən, onun fəlsəfə, tarix, coğrafiya, məntiq və bir sıra elm sahələrinə aid, Azərbaycan, türk, ərəb və başqa dillərdə olan əsərlərinin əlyazma nümunələri, şairin əski çap kitabları, şəxsi və tarixi sənədləri nümayiş olunub.

Azərbaycan alimləri Türkiyədə keçirilən elmi simpoziumda

Türkiyənin Qəhrəmanmaraş şəhərində Atatürk Mədəniyyət, Dil və Tarix Yüksək Qurumunun rəhbərliyi ilə "Yazılışının 950-ci ildönümündə beynəlxalq "Divanü lüğət-it-türk" simpoziumu keçirilib.

Simpoziumun açılış nitqində Türk Dil Qurumunun sədri professor Osman Mərt, Azərbaycanda Atatürk Mərkəzinin sədri akademik Nizami Cəfərov, AMEA-nın Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunun direktoru professor Nədir Məmmədli çıxış edərək "Divanü lüğət-it-türk"ü keçmişimizi, dilimizi, kimliyimizi, tariximizi öyrənmək baxımından qiymətli əsər kimi səciyyələndiriblər.

Bölmələrindən birinə - Kaşğarlı Mahmud salonuna professor Nadir Məmmədli moderatorluq edib.

Həmçinin simpoziumda Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin Beynəlxalq əlaqələr üzrə prorektoru professor Mahirə Hüseynova və Müasir Azərbaycan dili kafedrasının müdiri filologiya elmləri doktoru Könül Səmədovanın məruzələri dinlənilib.

Mərkəzi Elmi Kitabxana: tarixdən gələcəyə milli irsin qorunması

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Mərkəzi Elmi Kitabxanası (MEK) ölkəmizin milli-mənəvi irsinin qorunması və gələcək nəsillərə çatdırılmasında mühüm rol oynayır. 100 illik tarixi olan bu kitabxana, yarandığı gündən etibarən, dövrün tələblərinə uyğun inkişaf edərək, elmin və mədəniyyətin mərkəzi kimi fəaliyyət göstərir.

Azərbaycanı Tədqiq və Tətebbü Cəmiyyətində toplanmış görkəmli ziyallıqların təşəbbüsü ilə 1923-cü ildə Bibliografiya Bürosu kimi yaradılan kitabxana, o zaman cəmi 430 kitab və 1200 əlyazma ilə fəaliyyətə başlamışdı. Bu gün isə Mərkəzi Elmi Kitabxananın fondu dünya xalqlarının 50-dən çox dilində 1 milyon 500 mindən artıq ədəbiyyatı özündə ehtiva edir ki, bu da onu Azərbaycanın ən zəngin kitabxanalarından birinə çevirir.

Mərkəzi Elmi Kitabxana: Tarix və innovasiyanın vəhdəti

Kitabxananın müasir binası ən yeni texnologiyalarla təchiz edilmiş və oxucuların rahatlığı üçün geniş, işıqlı oxu zalları ilə təmin olunmuşdur. Hər bir oxu zalı ənənə və müasirliyin vəhdətini özündə birləşdirir: açıq kitab fondları, elektron və ənənəvi kataloqlara çıxış, müasir avadanlıqlar və oxucular üçün istirahət guşələri. Bütün bunlar kitabxananın ənənəvi elmi mərkəz olmaqla yanaşı, oxuculara daha geniş imkanlar təqdim edən müasir institusional mərkəz kimi fəaliyyətini davam etdirdiyini göstərir.

Son dövrlərdə kitabxananın rəqəmsal infrastrukturunu daha da təkmilləşdirilib. MEK-in yeni veb saytı və elektron kitabxanası oxuculara dünya informasiya məkanına çıxış imkanı yaradır. Artıq dünyanın istənilən nöqtəsindən 24 saat ərzində kitabxananın rəqəmsal fondlarına giriş imkanı mövcuddur. Bununla yanaşı, kitabxananın internet platforması vasitəsilə dünyanın 80-dən çox nüfuzlu kitabxanasına birləşmə keçidi də təmin edilir. Bu addımlar kitabxananın informasiya resurslarını geniş kütlələrə çatdırmaq səylərinin bir hissəsi olaraq təqdirəlayiqdir.

Elmi, sosial və mədəni mərkəz kimi kitabxana

Mərkəzi Elmi Kitabxana təkə informasiya mərkəzi olmaqla kifayət

yətlənir, həm də sosial-mədəni mərkəz kimi fəaliyyət göstərir. Burada il ərzində keçirilən çoxsaylı tədbirlər və konfranslar elmi ictimaiyyəti və geniş oxucu kütləsini bir araya gətirir. Cari ildə burada baş tutan Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 101 illiyinə həsr olunmuş "Kitabxanasızlığın aktual problemləri" mövzusunda Respublika elmi konfransı, "Dahi Azərbaycan şairi Məhəmməd Füzulinin 530 illiyinin qeyd edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2024-cü il 25 yanvar tarixli Sərəncamından irəli gələn vəzifələrin icrası istiqamətində AMEA-nın Tədbirlər planına əsasən, "Füzuli günləri" layihəsi çərçivəsində kitabxanada keçirilən füzulizünas alimlərlə görüş, eləcə də "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili"ndə kitabxanada təşkil edilən ənənəvi və virtual sərgilər Mərkəzi Elmi Kitabxananın elm və mədəniyyətə verdiyi töhfələri nümayiş etdirir. Bundan əlavə, dünyaşöhretli alimlər və beynəlxalq səviyyədə tanınmış şəxslərin kitabxanaya səfərləri, o cümlədən Nobel mükafatı laureatı Əziz Sancar və Şimali Kipr Türk Cümhuriyyətinin təhsil naziri Nazim Çavuşoğlunun iştirakı ilə təşkil edilən tədbirlər kitabxananın beynəlxalq statusunu möhkəmləndirir.

MEK-in ümumi işinin mühüm tərkib hissəsi və aparıcı istiqamətləri sırasında Azərbaycanın elm və mədəniyyət xadimlərinin biblioqrafik göstəricilərinin çap edilməsi də mühüm yer tutur. "Görkəmli dövlət xadimi Heydər Əliyev", "Zərifə Əliyeva", "Qırx dörd günün salnaməsi: Vətən müharibəsi", "Lütfi Zadə (Lütfəli Rəhim oğlu Ələsgərzadə)", son aylarda Məşədxanın Nemət, Fazil Qurbanov, Tariyel Talıbov, Böyükəğa Əzimov, Ovsat Abdinov və Ziya Bünyadov kimi görkəmli alimlərin biblioqrafik göstəriciləri də nəşr

olunmuş, digərləri isə hazırda çap mərhələsindədir. Kitabxana tərəfindən hazırlanan "Qərbi Azərbaycan", "Təbiət bir kitabdır", Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 100 illiyi münasibətilə tərtib olunmuş "Azərbaycan Respublikasında kitabxana-informasiya sahəsinə dair normativ hüquqi sənədlər" toplusu, rüblük "İnformasiya bülleteni"nin 2023-2024-cü il sayları artıq oxucuların istifadəsinə verilib.

Rəqəmsal proseslərin təkmilləşdirilməsi

Rəqəmsallaşdırma prosesləri kitabxananın mühüm fəaliyyət istiqamətlərindən biridir. Almaniyada istehsal olunan müasir "By Metis" və "Zeutschel" cihazları vasitəsilə MEK-in zəngin fondu qısa müddət ərzində rəqəmsal formata köçürülür. Bu texnologiyalar sənədlərin sürətli rəqəmsallaşdırılmasını təmin edir və kitabxananın resurslarını geniş auditoriyalara çatdırmağa imkan verir. Son 7 ay ərzində MEK-in rəqəmsal fondlarının sayı on qat artıb, bu da kitabxananın oxuculara daha çox məzmun təqdim etmək məqsədini uğurla həyata keçirdiyini göstərir.

AMEA-nın Mərkəzi Elmi Kitabxanası bu gün milli irsimizin qorunmasında, elmi biliklərin toplanmasında və geniş ictimaiyyətə çatdırılmasında önəmli rol oynayır. Rəqəmsal texnologiyaların tətbiqi, beynəlxalq layihələrin həyata keçirilməsi, sosial-mədəni mərkəz olaraq fəaliyyət göstərməsi ilə kitabxana Azərbaycanın elmi, mədəni irsinin mühafizəsi və inkişafı üçün əvəzsiz məkana çevrilib.

Hüseyn HÜSEYNOV
AMEA Mərkəzi Elmi Kitabxanasının direktoru, dosent

MEK-də "Açıq qapı" günləri

1 və 4 noyabr (2 gün) 2024-cü il tarixlərində AMEA-nın Mərkəzi Elmi Kitabxanasında (MEK) "Açıq qapı" günləri keçiriləcək.

Kitabsevərlər göstərilən tarixlərdə Azərbaycanın zəngin mədəni irsinin mühafizə olunduğu MEK-də oxucular üçün yaradılmış şəraitlə, göstərilən xidmətlərlə, zəngin kitab fondu, elektron kataloq, kitabxana sistemləri ilə və s. yaxından tanışlıq imkanı əldə edəcəklər.

Tədbir çərçivəsində kitabsevərlər MEK-in Sərgi salonunda Ulu Öndər Heydər Əliyevin və Prezident İlham Əliyevin həyat və siyasi fəaliyyətini əks etdirən nəşrlərdən ibarət guşələr və hal-hazırda davam edən müxtəlif mövzulu guşələrə baxacaq, "Naxçıvan MR-100", "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili", "Məhəmməd Füzuli-530", "Əziz Sancar" adlı sərgilərlə tanış olacaqlar.

"Açıq qapı" günləri 1 və 4 noyabr saat 10:00-dan 18:00-dək davam edəcək. Giriş sərbəstdir.

Qeyd edək ki, MEK-ə yaxınlaşan ziyarətçilərin şəxsiyyətlərini təsdiq edən hansısa bir sənədin üzərlərində olması mütləqdir.

Türk dövlətləri ilə elmi əlaqələrə töhfə

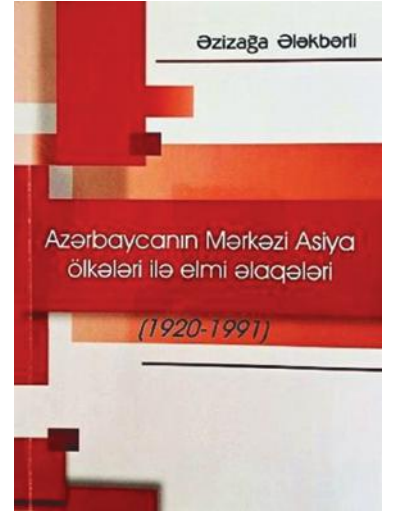
AMEA-nın A.A.Bakıxanov adına Tarix və Etnologiya İnstitutunun "Azərbaycanın beynəlxalq əlaqələr tarixi" şöbəsinin aparıcı elmi işçisi, tarix üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Əzizağa Ələkbərlinin "Azərbaycanın Mərkəzi Asiya ölkələri ilə elmi əlaqələri (1920-1991)" mövzulu, 408 s. həcmində elmi ictimaiyyətə təqdim olunan monoqrafiyası Azərbaycanın Mərkəzi Asiya ilə əsasən sovet, qismən də ilk müstəqillik dövrü elmi əlaqələri tarixinin öyrənilməsində əhəmiyyət kəsb edir.

Son 71 illik bir dövrü əhatə edən monoqrafiyada Azərbaycanın keçmiş ittifaqa daxil olan türk respublikaları ilə elmi-texniki, ədəbi, mədəni və incəsənət əlaqələri ilk dəfə Ə.Ələkbərlinin qələmə aldığı monoqrafiyada kompleks şəkildə araşdırılmış və xeyli yeni məlumatlar elmi döviyyəyə daxil edilmişdir. Kitabın elmi-nəzəri əhəmiyyətini artıran mühüm amillərdən biri, tədqiqat işində arxiv materiallarına geniş yer verilməsi ilə bağlıdır. Görünür müəllif uzun illərdir mövzu üzərində işləyərək xeyli sayda mənbə və elmi ədəbiyyat əldə edərək, ümumilikdə 705 qaynağı monoqrafiya daxilində dəyərləndirmiş, akademik təhlillər apararaq bu gün qarşımızda duran kitabı ərsəyə gətirmişdir.

Tədqiqat işinə daxil olan fəsilərin hər birində dörd müstəqil yarımbaşlıq açan müəllif, paraqrafları xronoloji çərçivəyə, illərə bölmüş və beləliklə uzun, ikitərəfli sovet və müstəqillik dövrü elmi əlaqələrini işıqlandırmışdır. Birinci fəsilə "Azərbaycan-Qazaxıstan elmi əlaqələri"ndən başlayan Ə.Ələkbərli iki xalqın elmi əlaqələrini şərh edərkən qədim tarixə əsaslandığını qeyd etmişdir. Ümumilikdə isə müəllif Azərbaycanın türk dövlətləri ilə elmi əlaqələrinin tarixi köklərə əsaslandığını digər fəsillərdə də haqlı olaraq vurğulamağı unutmur.

Monoqrafiyanın ikinci fəslində "Azərbaycan-Qırğızıstan elmi əlaqələri"ne həsr olunmuşdur. Burada müəllif tanınmış azərbaycanlı geoloq alim, SSRİ EA-nın müxbir üzvü Ə.A.Əmiraslanovun elmi-tədqiqat işlərində ikitərəfli elmi-texniki əlaqələrə yer verdiyini qeyd edir. Eləcə də Azərbaycan-Qırğızıstan elmi əlaqələrinin XX əsrin 60-cu illərindən keyfiyyətə yeni mərhələyə keçid aldığını bildirir. Elmi-tədqiqat işinin üçüncü fəslində "Azərbaycan-Özbəkistan elmi əlaqələri" adlanır. Fəsilə müəllif XX əsrin 20-30-cu illərində Bakıda ali və orta ixtisas məktəblərində çox sayda özbək tələbələrini təhsil aldığı xüsusilə qeyd olunmuşdur.

Kitabın dördüncü fəslində "Azərbaycan-Tacikistan elmi əlaqələri" ilə davam etdirən müəllif, Azərbaycan-Tacikistan elmi-mədəni əlaqələrinin inkişafında görkəmli Azərbaycan jurnalisti, pədaqoq, ədəbiyyatşünas və ictimai xadim Seyid Rza Əlizadənin (1887-1945) mühüm rol oynadığını, 20-30-cu illərdə Mərkəzi Asiyada böyük nüfuz

sahibi olduğunu xüsusilə vurğulayır. Fəsilin digər paraqraflarında ikitərəfli sovet dövrü və müstəqilliyin ilk illəri ilə bağlı maraqlı faktlar öz əksini tapır.

İşin sonuncu, beşinci fəslində "Azərbaycan-Türkmənistan elmi əlaqələri"ne həsr olunmuşdur. Burada müəllif Türkmənistanın zəngin neft yataqlarının işlənməsində azərbaycanlı geoloqların roluna diqqət çəkir, onların bununla bağlı elmi əsərlər yazdıqlarını və respublikanın neft sənayesinin inkişafına töhfə verdiklərini təhlil edir.

AMEA-nın A.A.Bakıxanov adına Tarix və Etnologiya İnstitutunun Elmi Şurasının qərarı ilə çap olunan monoqrafiyanın müasir dövrdə ikitərəfli elmi əlaqələrin öyrənilməsi baxımından, elmi-nəzəri əhəmiyyətini yüksək dəyərləndirən kitabın elmi redaktoru: tarix elmləri doktoru, professor, əməkdar elm xadimi Tofiq Mustafazadə, həmçinin tədqiqat işinin rəyçiləri: tarix elmləri doktoru Ədalət Qasimov, siyasi elmlər doktoru Adil Mirabduallayev, pədaqoqi elmlər doktoru, professor, əməkdar müəllim, Turan Elmlər Akademiyasının akademik İntiqam Cəbrayilov və tarix üzrə fəlsəfə doktoru Ərrəhman Əhmədov öz müsbət rəylərində Ə.Ələkbərlinin ilk dəfə, geniş aspektdə qələmə aldığı əsəri Azərbaycan-Mərkəzi Asiya elmi əlaqələrinə yeni töhfə kimi qiymətləndirmişlər.

Müəllif Azərbaycan Respublikasının türk dövlətləri ilə elmi və mədəni əlaqələri ilə bağlı təkə monoqrafiya yox, onlarla yerli və xarici jurnallarda məqalələr nəşr etmiş, beynəlxalq elmi konfranslarda mövzuya dair tezis və məruzələrlə çıxış etmiş, belə demək mümkündürsə bu işə bir ömür həsr etmişdir. İnanırıq ki, yaxın vaxtlarda monoqrafiya türk dillərinə çevrilərək Mərkəzi Asiya dövlətlərinin elmi təşkilatlarında yaxından tanınacaq.

Aqil ƏHMƏDOV
AMEA A.A.Bakıxanov adına Tarix və Etnologiya İnstitutunun aparıcı elmi işçisi, tarix üzrə fəlsəfə doktoru, dosent

"Türk dillərinin funksional morfolojiyası" adlı kollektiv monoqrafiya

AMEA-nın Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunun Türk dilləri şöbəsinin hazırladığı "Türk dillərinin funksional morfolojiyası" adlı kollektiv monoqrafiya çap edilmişdir.

Dilçilik İnstitutunun Elmi Şurasının qərarı ilə çap olunan kitabın elmi redaktorları professor Nadir Məmmədli, professor İsmayıl Kazimov, filologiya elmləri doktoru Aynel Məşədiyeva, rəyçilər professor Şükrü Haluk Akalın, filologiya elmləri doktoru Qətibə Mahmudova və dosent Elnarə Əliyevadır.

Funksional morfolojiya qrammatikanın xüsusi növüdür. Dilə ənənəvi yanaşmadan daha geniş anlayışdır. Kollektiv monoqrafiyada dil funksional-semantik sahələr sistemi kimi təqdim olunur və öyrənilir.

Kitabda müasir türk dillərinin morfoloji quruluşu təsvir olunur, nitq hissələrinin və onların qrammatik kateqoriyalarının ayrı-ayrılıqda xarakterik xüsusiyyətləri müəyyənləşdirilir.

Əsərdə ənənəvi morfolojiyadan fərqli olaraq funksional morfolojiya, eləcə də funksional-semantik kateqoriyaların, koqnitiv morfolojiyanın, həmçinin morfosintaksisin də təhlilə yer ayrılmışdır.

Kitab Türk dillərinin morfolojiyasını funksional-kommunikativ baxımdan öyrənmək üçün elmi-nəzəri və praktik əsərdir.

Əsərdən dilçi alimlər, doktorantlar, türkoloji dilçilikdə türk dillərinin morfolojiyası ilə məşğul olan hər kəs istifadə edə bilər.

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası
Nəsimi adına Dilçilik İnstitutu

TÜRK DİLLƏRİNİN
FUNKSIONAL
MORFOLOGİYASI
I

QƏRBİ AZƏRBAYCAN ARAŞDIRMALARI

Erməni vandalizminin qurbanı: Dərin qatlarında hələ də Azərbaycan izlərini saxlayan İrəvan

İrəvan Qərbi Azərbaycanın mədəniyyət mərkəzi olub. Bu şəhərin tarixi eramızdan əvvəl 8-ci əsrdə Urartu kralı I Argişti tərəfindən Ararat düzənliyinin qərb kənarında Erebruni qalasının əsasının qoyulması ilə başlayır. Hazırda Ermənistan Respublikasının yerləşdiyi ərazi yaxın keçmişdə - XIX əsrin əvvəllərində Azərbaycan dövləti olan İrəvan xanlığının torpaqları idi. Bu torpaqların ən qədim yerli əhalisi - aborigen sahibləri Azərbaycan türkləri olub. İrəvan xanlığının yarandığı ərazi ən qədim türk torpaqlarıdır. Azərbaycan xalqının formalaşmasında yaxından iştirak etmiş hürrilər, kimmlər, iskitlər, saklar, hunlar və digər çoxsaylı oğuz və qıpçaq türkləri məhz bu regionda, xüsusilə Göyçə gölü ətrafındakı torpaqlarda yaşamış və özlərindən sonra zəngin tarixi-mədəni iz qoyublar.

Mövzu ilə bağlı Publika.az AMEA-nın Tarix İnstitutunun Qərbi Azərbaycan tarixi şöbəsinin müdiri, tarix üzrə fəlsəfə doktoru Cəbi Bəhramovla söhbətlişib.

“İrəvan torpaqları onların olmadıqı halda yalan və saxtakarlıqla öz adlarına keçirməyə çalışıblar”

İrəvanın tarixi Azərbaycan xalqının minillər boyunca yaratdığı zəngin mədəniyyət və mənəvi mədəniyyət tarixinin ayrılmaz tərkib hissəsidir. Biz tarixçilərin Qərbi Azərbaycan ərazisində tədqiqat aparmaq şansımız olmayıb. Orada keçmiş SSRİ-nin Elmlər Akademiyasının alimləri araşdırmalar aparıblar. Bu zaman çoxlu saxtalaşmalar olub. İrəvan torpaqları onların olmadıqı halda yalan və saxtakarlıqla öz adlarına keçirməyə çalışıblar. İstər arxeoloji, istər də geoloji amillərə diqqət yetirsələr həqiqəti görürlər. İrəvan şəhərinin salınmasını 1509-cu ilə götürsək, bu il şəhərin 515 yaşı tamam olar. 1504-cü ildə Səfəvi hökmdarı I Şah İsmayılın tapşırığı ilə vəzir Rəvanqulu xan tərəfindən Zəngi çayının sahilində, indiki İrəvan şəhərinin yerində İrəvan qalası inşa edilib. Səfəvilər dövlətinin sərhədlərini xarici basqınlardan qorumalı olan qala onu tikdirən adı ilə Rəvan qalası kimi tanınmış, sonralar “Rəvan” sözü dialektdə “İrəvan” kimi işlədilib.

Erməni mənbələrinin də təsdiq etdiyi inkarolunmaz həqiqət

Bu şəhər xanlıqlar dövründə müstəqil İrəvan xanlığının mərkəzinə çevrilib. Osmanlı-Səfəvi, Rusiya-Türkiyə, Rusiya-Qacarlar arasında olan müharibələrdə ən çox ziyan görmüş, təcavüzə məruz qalmış şəhər İrəvandır. XVIII əsrdən XIX əsrin əvvəlinə qədər Çar Rusiya tərəfindən bura 4 yürüş edilib. Bu yürüşlərin üçündə rus qoşunları məğlubiyyətə uğrayıb. Xanlıqlar içərisindən ən çox Rusiya işğalına müqavimət göstərən xanlıq İrəvan xanlığı olub. İrəvan xanlığının ərazisində tarix boyu Azərbaycan xalqına məxsus çoxsaylı yaşayış məskənləri, kəndlər, şəhərlər salınmış, minlərlə abidələr, qalalar, məscidlər, minarələr ucaldılmış, karvansaralar, hamamlar inşa olunub. Bölgədəki bütün yer adları - toponimlər Azərbaycan xalqına məxsus idi. Bu inkarolunmaz həqiqəti hətta erməni mənbələri də təsdiq edir. Xanlığın əra-

zində saysız-hesabsız qədim oğuz-türk qəbirləri, Azərbaycan xalqına məxsus külli miqdarda qoç heykəlləri, qəbirüstü abidələr var.

“Bu, Azərbaycan xalqının təhqir olunması demək idi”

I Nikolayın 1828-ci il 21 mart tarixli fərmanı ilə Azərbaycan torpaqlarında “Erməni vilayəti” yaradıldı. Çavçavadzə isə həmin vilayətə rəis təyin edildi. Beləliklə, tarixi Azərbaycan torpaqlarında “Erməni vilayəti” yaradılıb, gürcü isə ona rəis təyin edilmişdi. “Erməni vilayəti” adlandırılan qurum 1840-cı ildə ləğv edildi. 1849-cu ildə keçmiş İrəvan və Naxçıvan torpaqları əsasında İrəvan quberniyası yaradıldı. Bu quberniya 1918-ci ilin mayın 29-a qədər qaldı.

“İrəvanın ermənilərə verilməsi Cümhuriyyətin səhvidir”

Bundan sonra isə böyük dövlətlərin və bəzi siyasi dairələrin təzyiqi ilə Xalq Cümhuriyyəti hökuməti 1918-ci il mayın 29-da qədim Azərbaycan şəhəri olan İrəvanı ətrafındakı 9 min kvadrat kilometrlik ərazi ilə birlikdə ermənilərə güzəştə gedib. Sənədlər sübut edir ki, erməni tərəfi Batum danışıqları və müqavilələrinə əsasən, İrəvan və ətrafındakı Azərbaycan torpaqlarının onlara verilməsi müqabilində üzərinə bir neçə öhdəlik götürüb. Bütün bunlara baxmayaraq, bu görülməyən bir hadisədir.

Osmanlı sultanı IV Murad 1635-ci ildə İrəvan şəhərinə səfər edib. O şəhər haqqında belə yazıb:

“İran və Turan, Şirvan və Naxçıvan mülki Azərbaycanın gözünün nuru, abır-həyası İrəvandır”.

Bu sözlərdə böyük bir həqiqət var. İrəvan şəhəri namus simvolu idi. Bu şəhər güzəştə gedildi. 1924-cü ildən başlayaraq İrəvanın simasını dəyişdilər.

“Şəhərin adı dəyişdirildi”

Erkən xristian erməni salnaməçiləri şəhərin adının mənşəyini Nuhun gəmişi əfsanəsi ilə əlaqələndirirdilər. Gəmi Ağrı dağına endikdən və sel suları çəkildikdən sonra Nuh İrəvan istiqamətinə baxarkən “Yerevatlar!” (ermənicə “peyda oldu!”) dediyi bildirilir, İrəvan adı ondan yaranıb. İrəvanın türklərin, daha sonra isə farsların hakimiyyəti altında olduğu son orta əsrlərdə və erkən müasir dövrlərdə şəhər farsca İrəvan kimi tanınırdı. Şəhər 19-cu və

20-ci əsrin əvvəllərində Rusiyanın hakimiyyəti altında olarkən rəsmi olaraq Erivan (rus. Grivanq) kimi tanınırdı. 1936-cı ildə şəhərin adı Yerevan (İrəvan) adlandırıldı. 1970-ci illərin ortalarına qədər şəhərin adı ingilis mənbələrində Yerevandan daha çox İrəvan kimi yazılırdı.

“İrəvanda Azərbaycan irsi bir əsrdir ki, sistemli şəkildə dağıdılır”

Ermənilər bütün Qərbi Azərbaycan toponimikasını dəyişdilər. Həmin ərazidə Azərbaycan adı ilə bağlı nə var idisə, hamısı bir-bir məhv edildi. Azərbaycan tarixində, mədəniyyətində müstəsna yeri olan qədim İrəvan şəhəri uzun illərdir ki, eyni aqibəti yaşayır. Beynəlxalq qanunlara əhəmiyyət verməyən, dünya cəmiyyətinin qınağından çəkinməyən ermənilər tərəfindən İrəvan şəhərində Azərbaycan irsi bir əsrdir ki, sistemli şəkildə dağıdılır. Artıq Azərbaycanın milli-mədəni, tarixi irsinin sonuncusu olan Təpəbaşı məhəlləsi də məhv edilməkdədir. Ermənistan hökuməti və əhalisi tərəfindən Azərbaycan xalqına qarşı edilən qeyri-insani hərəkət, soyqırımı eyni zamanda Ermənistanda olan abidələrimizə də yönəlib.

“Ermənilər ömür boyu saxta tarix yaratmaqla məşğul olublar”

Nəticə etibarilə Azərbaycan xalqının İrəvan şəhərində mövcud olmuş İrəvan qalası, Xan sarayı, Abbas Mirzə məscidi, Zal xan məscidi, Dəmirbulaq məscidi, Sərtip xan məscidi, Hacı Novruzəli bəy məscidi, Hacı Cəfər məscidi, Qantar (bazarı) karvansarası, Hacı bəyim hamamı, Hacı Əli hamamı, Axund Şeyxülislam hamamı və digər dini, o cümlədən tarixi abidələrimiz tamamilə məhv edilib. Hazırda İrəvanda mövcud olan iki məscidi - Hacı İmamverdi məscidini və Göy məscidi Ermənistan fars məscidi adlandırır, guya azərbaycanlılarla heç bir bağlılığı olmadığını iddia edir. XVII əsrə aid olan Hacı İmamverdi məscidi isə tamamilə məhv olmaq üzrədir.

“Bütün bunlar bir xalqa qarşı törədilən ən ağır cinayətdir”

Tarixi İrəvan şəhəri XX əsrdə ən böyük dağıntılara məruz qalan şəhərlərdən biridir. Onun XX əsrdə dağıdılması siyasi məqsədlər daşımış və müasir İrəvan şəhərinin indiki simasının qurulmasına xidmət edib. Tədqiqatlar bu şəhərin dərin qatlarında hələ də Azərbaycan aid məlumatların qaldığını söyləməyə imkan verir. Lakin Ermənistan üzərində yaşadığı bu tarixi məkanın torpaq altında qalan mədəni irsini qəbul etməyi üçün dağıntıları bu qatlarda da davam etdirir. Buna sübut kimi 2003-cü ildə İrəvan şəhərinin Respublika meydanında aparılan qazıntı işlərini göstərmək olar. Belə ki, Ermənistan rəhbərliyi qazıntı nəticəsində torpaq altında qalmış azərbaycanlı-müsləman memarlığının nümunələri aşkar olunan zaman qəfildən abidənin üzərini yenidən torpaqla örtmək tapşırığı verib. Ermənistan hökuməti bütün beynəlxalq normaları və qanunvericiliyi pozaraq bu aktı törədib. Görünür budur ki, ermənilər öz kooperativ maraqlarına xatir bütün saxtakarlıqlara getməyə, Azərbaycanla, azərbaycanlılarla bağlı o torpaqlarda nə varsa, məhv etməyə hazırdırlar.

YENİ NƏŞRLƏR

Qüdrətli söz ustasının yubileyinə töhfə

Azərbaycan klassik ədəbiyyatının görkəmli nümayəndəsi, şair və mütəfəkkir Məhəmməd Füzuli yaradıcılığında bəhs edən məqalələr toplusu çapdan çıxıb.

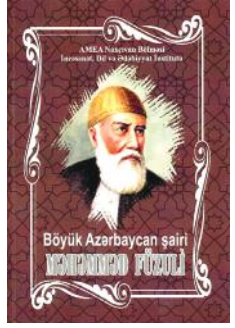
“Böyük Azərbaycan şairi Məhəmməd Füzuli” adlı məqalələr toplusu AMEA Naxçıvan Bölməsinin İncəsənət, Dil və Ədəbiyyat İnstitutu tərəfindən hazırlanıb.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 25 yanvar 2024-cü il tarixli “Dahi Azərbaycan şairi Məhəmməd Füzulinin 530 illiyinin qeyd edilməsi haqqında” Sərəncamına uyğun olaraq hazırlanan toplu AMEA-nın müxbir üzvü Əbülfəz Quliyevin elmi redaktorluğu, filologiya üzrə fəlsəfə doktorları, dosent Zülfiyyə İsmayıl və dosent Aygün Orucovanın rəyləri ilə nəşr olunub. Əsərin tərtibçisi filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Ramiz Qasimovdur.

Məqalələr toplusu Ümummilli lider Heydər Əliyevin dahi Azərbaycan şairi Məhəmməd Füzuli haqqında fikirləri və Prezident İlham Əliyevin qüdrətli söz ustasının 530 illiyi ilə bağlı imzaladığı sərəncam ilə başlayır.

Toplu “Füzuli sənətinə ehtiramla” başlıqlı ön sözdən və 15 tədqiqatçının Füzuli yaradıcılığında bəhs edən məqalələrindən ibarətdir.

Kitaba yazdığı “Ön söz”də professor Əbülfəz Quliyev filosof-şair Məhəmməd Füzulinin yaradıcılığının ədəbiyyatşünaslığımızdakı yerindən, formalaşdırdığı Füzuli məktəbindən söz açmış və qüdrətli şairin irsini öyrənən ədəbiyyatşünas alimləri diqqətə çatdırmışdır. AMEA-nın Naxçıvan Bölməsinin elmi adamları tərəfindən hazırlanan toplunu Füzuli yaradıcılığının öyrənilməsinə töhfə, onun irsinə ehtiramın nümunəsi kimi xarakterizə etmişdir.

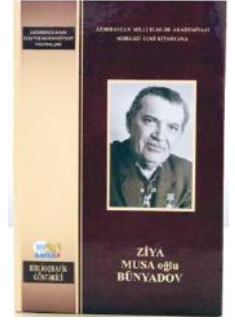

Akademik Ziya Bünyadovun bibliografik göstəricisi

AMEA-nın Mərkəzi Elmi Kitabxanasının (MEK) tərtibatında tanınmış ictimai xadim, akademik Ziya Musa oğlu Bünyadovun bibliografik göstəricisi nəşr olunub.

Göstərici Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamını əsas tutaraq AMEA Rəyasət Heyətinin qərarı ilə görkəmli tarixçi və şərqşünas alim, akademik Ziya Bünyadovun 100 illik yubileyi münasibətilə tərtib edilib. Nəşrə alimin həyatı, elmi və ictimai fəaliyyətinin əsas tarixləri, son dövrlərdə alimin yenidən nəşr olunmuş kitabları, onun haqqında çap olunmuş məqalələr, o cümlədən akademik Gövhər Baxşəliyevanın alim haqqında yenidən işlənmiş oçerki də daxil edilib.

Bibliografik göstəricinin elmi redaktoru akademik Gövhər Baxşəliyeva, MEK-in direktoru texnika elmləri üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Hüseyn Hüseynov, redaktoru filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Şəhla Quliyeva, tərtibçiləri Nərgiz Novruzova və Zəmfira Qurbanovadır.

Qərbi Azərbaycana dair tarixi-etnoqrafik tədqiqat

Gəncədə Azərbaycan Milli Kulinariya Assosiasiyası tərəfindən ərəşəyə gətirilən “Qərbi Azərbaycanın şirin inciləri” kitabının təqdimatı olub.

Azərbaycan Milli Kulinariya Assosiasiyasının prezidenti Tahir Əmiraslanov və AMEA Gəncə Bölməsinin Nizami Gəncəvi Mərkəzinin kiçik elmi işçisi Aynurə Əmiraslanova tərəfindən hazırlanan kitab Qərbi Azərbaycan ərazisində yüzilliklər boyu formalaşan və ermənilər tərəfindən özünüküldürülməyə çalışılan Azərbaycanın milli kulinariya incilərinin, şirniyyatların reseptlərinin bərpasını və tarixi-etnoqrafik tədqiqatını ehatə edir.

AMEA-nın Gəncə Bölməsində keçirilən təqdimat mərasimində Tahir Əmiraslanov bildirdi ki, Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Agentliyinin grant layihəsi çərçivəsində ərəşəyə gətirilən kitab Azərbaycan və ingilis dillərində təqdim olunur. 215 səhifədən ibarət nəşrdə 58 mənbədən istifadə etməklə, 1500 Qərbi azərbaycanlıdan sorğu nəticəsində 100-ə yaxın şirniyyat, şirin xörək növləri haqqında məlumatlar, hazırlanma qaydaları, fotolar əksini tapıb.

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Gəncə Bölməsinin sədri akademik Fuad Əliyev qeyd edib ki, Qərbi Azərbaycandan didərgin salınmış azərbaycanlıların doğma yurda qayıdış məsələsi dövlətin əsas hədəflərindən biridir. Soydaşlarımız Qərbi Azərbaycana qayıdış zamanı mədəniyyətimizi, milli mətbəximizi, adət-ənənələrimizi də oraya qaytaracaqlar.

ELAN-MÜSABİQƏ

Qafqazşünaslıq İnstitutu

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Qafqazşünaslıq İnstitutu ştatda vakant olan vəzifəni tutmaq üçün müsabiqə elan edir:

Ermənişünaslıq şöbəsi üzrə

Böyük elmi işçi - 1 yer

Sənədlər müsabiqənin tələblərinə uyğun olaraq, elan dərc edilən gündən etibarən 1 ay müddətində elmi katibliyə təqdim edilməlidir.

Ünvan: AZ1143, Bakı ş., H.Cavid pr.,117, Elmi katib: (+99412)5398991

Redaksiya heyəti:

İsa Həbibbəyli, Dilqəm Tağıyev, İbrahim Quliyev, Nərgiz Paşayeva, Rasim Əliquliyev, Tofiq Nağıyev, İradə Hüseynova, Gövhər Baxşəliyeva, Arif Həşimov, Cəmil Əliyev, İsmayıl Hacıyev, Fuad Əliyev

Baş redaktor: Ağahüseyn Şükürov

Ünvan: AZ 1001, Bakı, İstiqlaliyyət küçəsi 30. Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Rəyasət Heyəti e-mail: elm.nauka.gazet@gmail.com

Tiraj: 2000

НАУКА

Сила в науке...

Низами Гянджеви

ELM

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Rəyasət Heyətinin orqanı

SCIENCE

Newspaper of the Presidium of the Azerbaijan National Academy of Sciences

Орган Президиума Национальной академии наук Азербайджана

№ 35 (1432)

Пятница, 1 ноября 2024 года

Газета выходит с 1984 года

Нобелевские лауреаты-2024

Академик Дильгам Тагиев отметил также, что Нобелевскую премию по химии получили Дэвид Бейкер, Джон Джемпер и Демис Хассабис.

Ученые награждены за работы по "компьютерному моделированию и предсказанию структуры белков". Дэвид Бейкер был удостоен премии за "вычислительный дизайн белков", а Демис Хассабис и Джон Джемпер - за "предсказание структуры белков". Нобелевская премия по литературе, продолжил академик, была вручена южнокорейской писательнице Хан Ган за "насыщенную поэтическую прозу, которая противостоит историческим травмам и обнажает хрупкость человеческой жизни".

Нобелевской премии мира была удостоена японская ассоциация "Нихон Хиданкё" (Nihon Hidankyo), которая объединяет людей, выживших после атомных бомбардировок Хиросимы и Нагасаки. Награда присуждена за "усилия по достижению мира, свободного от ядерного оружия". А Нобелевскую премию по экономике получили профессора Дарон Аджемоглу, Саймон Джонсон и Джеймс Робинсон, изучавшие влияние общественных институтов на благосостояние населения разных стран.

В ходе своего выступления академик Дильгам Тагиев подробно рассказал об исследованиях каждого ученого, получившего Нобелевскую премию. В заключение оратор подчеркнул, что, принимая во внимание значение работ, удостоившихся Нобелевской премии, необходимо учесть приоритетность соответствующих научных направлений в нынешних и будущих планах исследовательских работ, а также проводить семинары и круглые столы по этим научным сферам.

Далее академики Ариф Гашимов, Расим Алигулиев и Ирада Гусейнова рассказали об исследованиях, которые ведутся в руководимых ими научных институтах по соответствующим направлениям.

Подводя итоги, академик Иса Габибейли отметил, что необходимо продолжить деятельность в данном направлении для устранения мифов о пути к Нобелевской премии.

Старт процессу обновления

Президиум НАНА принял соответствующее постановление. Также было рекомендовано опубликовать доклад в газете "Элм" ("Наука") и журнале "Элм ве хаят" ("Наука и жизнь").

Следующим на рассмотрение был вынесен вопрос о подготовке "Концепции развития НАНА и дорожной карты на 2025-2030-е годы".

В своем выступлении академик Иса Габибейли сообщил, что с конца 2022 года в НАНА дан старт проведению разносторонних реформ и процессу обновления.

В результате последовательных и комплексных мероприятий основательно модернизирована структура Академии наук, новые приоритеты науки приведены в соответствие с вызовами мировой науки и стратегическими целями государственной политики, в значительной степени усилено участие науки в реализации социально-экономической, культурно-нравственной и идеологической политики государства, расширены международные научные связи.

(продолжение на стр.10)

Стратегически важное направление

стр. 11 ⇨

Проблемы и перспективы региона

стр. 11 ⇨

Для укрепления единства тюркского мира

стр. 11 ⇨

A report "2024 Nobel Prize and Laureates: World Science Priorities and the Tasks of Azerbaijani Science" was presented at the Presidium of ANAS

page 12 ⇨

Концепции на перспективу

Цель НАНА - соответствовать стратегическими целями государственной политики

Состоялось очередное заседание Президиума Национальной академии наук Азербайджана. В мероприятии приняли участие президент НАНА академик Иса Габибейли, члены и заведующие отделами аппарата президиума и соответствующие лица.

Открыв заседание вступительным словом, академик Иса Габибейли ознакомил присутствующих с вопросами, стоящими на повестке дня. Вначале члену-корреспонденту НАНА, заместителю председателя Милли Меджлиса Мусе Гасымлы была вручена Почетная грамота НАНА.

Далее первым на заседании обсуждался вопрос о Нобелевской премии и лауреатах 2024 года, приоритетах мировой науки и задачах, стоящих перед наукой в Азербайджане.

В своем выступлении академик Иса Габибейли сообщил, что в ноябре прошлого года при участии выдающихся деятелей науки и представителей интеллигенции в НАНА состоялась конференция "Уроки пути, ведущего к Нобелевской премии: мифы, реалии, успехи и вызовы".

Путь к Нобелевской премии

Основная цель конференции заключалась в донесении до научной общественности Азербайджана уроков пути, пройденного для получения Нобелевской премии, полученного опыта, существующих в данной сфере противоречий и случайностей, а также во внушении уверенности в себе соискателям Нобелевской премии у нас в стране. Также целью мероп-

приятия было направление отечественной науки, в том числе научно-исследовательских работ, которые ведутся в НАНА, в сторону приоритетных научных направлений и проблем.

В то же время, продолжил академик Иса Габибейли, в НАНА прошли встречи с лауреатами Нобелевской премии Азизом Санджаром и Мухаммадом Юнусом. Руководитель НАНА отметил, что для рассмотрения сфер научной деятельности лауреатов, получивших Нобелевскую премию в этом году, и направления исследований наших ученых в соответствующее русло на заседании будет заслушан очередной доклад.

Затем вице-президент НАНА академик Дильгам Тагиев выступил с докладом "Нобелевская премия и лауреаты 2024 года: приоритеты мировой науки и задачи, стоящие перед наукой в Азербайджане". Он сообщил, что 7 октября стали известны имена лауреатов Нобелевской премии по физиологии и медицине. По решению Нобелевской ассамблеи при Каролинском институте, за "открытие микроРНК и исследование их роли в посттранскрипционной регуляции генов" Нобелевскую премию по физиологии и медицине в этом году получили американские ученые - профессор Медицинской школы Массачусетского университета Виктор Эмброс и профессор Гарвардской медицинской школы Гэри Равкан. А Джон Хопфилд и Джеффри Хинтон были награждены Нобелевской премией по физике "за фундаментальные открытия и изобретения, обеспечивающие обучение машин с помощью искусственных нейронных сетей".

Концепции на перспективу

Цель НАНА - соответствовать стратегическими целями государственной политики

(начало на стр.9)

Отмечалось, что в настоящее время возникла необходимость в разработке "Концепции развития НАНА и дорожной карты на 2025-2030-е гг.", соответствующей вызовам современного мира, социально-экономическим, культурным, духовным и идеологическим приоритетам государственной политики в Азербайджане, а также новым целям, сферам деятельности и задачам, которые нашли отражение в Уставе Национальной академии наук Азербайджана.

Академик Иса Габиббейли подчеркнул: "Основной целью разрабатываемого документа является внесение серьезного научного вклада в процветание Азербайджана в рамках стратегического курса развития с учетом глобальных тенденций. Одной из принципиальных задач является повышение интеллектуальных возможностей общества и обеспечение социальной пользы. Помимо этого, на новый уровень должны подняться связи между общественными и гуманитарными науками - философией, историей, филологией, культурологией, фольклором, искусствоведением, политическими науками и прочими отраслями. Основной принцип при этом должен заключаться в расширении участия науки в устойчивом развитии страны, опирающемся в первую очередь на идеалы азербайджанства и независимой государственности".

Затем вице-президент НАНА академик Расим Алигулиев поделился своими мыслями и предложениями в связи с рассматриваемым вопросом.

Отметим, что на заседании была создана комиссия и рабочая группа для подготовки "Концепции развития НАНА и дорожной карты на 2025-2030-е годы".

Ещё одним вопросом, который обсуждался на заседании, был вопрос о подготовке отчетов об итогах научно-исследовательских работ, выполненных в институтах НАНА в 2024 году. Академик Иса Габиббейли сообщил, что отчеты вначале будут прослушаны в отделах, а затем последовательно на заседаниях учёных советов учреждений, научных отделений и Президиума НАНА. Академик дал свои поручения в связи с подготовкой отчетов на высоком уровне, а также организацией выставки монографических изданий и статей, опубликованных в журналах с импакт-фактором.

Главные вызовы времени

Постановление в связи с указанным вопросом зачитал заведующий отделом науки и образования аппарата Президиума НАНА доктор филологических наук Сархан Хавери. Он отметил, что отчетные заседания начнут проводиться с 27 октября, до конца декабря пройдут дискуссии на заседаниях учёных советов учреждений и научных отделений НАНА, а в январе отчеты будут вынесены на рассмотрение Президиума. Далее, продолжил Сархан Хавери, отчеты будут обобщены и вынесены на обсуждение научной общественности в ходе

Общего собрания НАНА, которое состоится в феврале.

Сархан Хавери представил в виде слайда информацию о направлениях, которые должны быть отражены в отчетах.

Президиум принял постановление по указанному вопросу.

Затем на заседании был рассмотрен вопрос о проведении конкурса совместных научных проектов НАНА-TÜBİTAK. Академик Иса Габиббейли сообщил, что согласно 5-му параграфу "Протокола о сотрудничестве между Национальной академией наук Азербайджана и Советом по научно-технологическим исследованиям Турции (TÜBİTAK) в сфере науки и технологий", подписанного между НАНА и TÜBİTAK 28 февраля 2024 года, с 6 августа по 5 ноября текущего года был объявлен конкурс совместных проектов научных учреждений НАНА и научных и образовательных структур Турции. Конкурс охватывает такие темы, как урбанизация, городское и региональное планирование (устойчивые города), межкультурные взаимосвязи, общность языков, экономика (включая круговую экономику и вопросы развития), сейсмология, цифровая трансформация (в гуманитарных и общественных науках).

Президент НАНА подчеркнул, что подготовка и реализация научных учреждений Академии наук совместными структурами Турции исследовательских проектов является одним из основных вызовов времени. Академик дал поручения в связи с активным участием наших учёных в этих проектах.

Далее заведующий отделом науки и образования аппарата Президиума НАНА доктор филологических наук Сархан Хавери представил статистические данные об итогах приёма в докторантуру и диссертантуру НАНА по программам подготовки докторов философии и докторов наук в 2024 году. Он отметил, что по распоряжению Кабинета министров АР от 27 марта 2024 года были утверждены "Планы приема по подготовке докторантов и диссертантов в высших учебных заведениях, научных учреждениях и организациях Азербайджанской Республики на 2024 год".

Гордость тюркского мира

Сархан Хавери сообщил, что в соответствии с постановлением Президиума НАНА от 3 апреля

2024 года и распоряжениями президента НАНА от 2 июля и 25 сентября 2024 года состоялся прием в докторантуру и диссертантуру Академии наук, а также были определены темы диссертационных работ и научные руководители (научные консультанты) соискателей. Дискуссии в связи с этим прошли на заседаниях учёных советов институтов, а затем - отделений гуманитарных и общественных наук, Гянджинского отделения НАНА. Соответствующие постановления были представлены в отдел науки и образования аппарата Президиума НАНА для подачи ходатайства перед Президиумом НАНА.

Помимо этого, президент НАНА академик Иса Габиббейли рассказал о своем участии в международном симпозиуме "Физули и тюркский мир", который проходил в Анкаре с 8 по 11 октября при совместной организации НАНА, Института рукописей имени Мухаммеда Физули НАНА, турецкого университета Гази и Азербайджанского культурного центра при посольстве Азербайджана в Турции.

Также на заседании был рассмотрен вопрос о подготовке тома "Энциклопедии Чингиза Айтматова" под названием "Чингиз Айтматов и Азербайджан". В своем выступлении академик Иса Габиббейли отметил, что Чингиз Айтматов, которому принадлежат огромные заслуги в обогащении литературы тюркских народов новым содержанием и новыми идеями, является одним из блестящих представителей общетюркского мира.

Академик подчеркнул, что личности и богатому литературному наследию Чингиза Айтматова в Азербайджане всегда уделялось особое внимание, общенациональный лидер Гейдар Алиев назвал Чингиза Айтматова "гордостью тюркского мира", в 2008 году Президент Ильхам Алиев вручил Чингизу Айтматову Орден "Дружба" (писатель стал первым, кто был удостоен этой высокой награды), а 24 апреля 2024 года при участии президентов Азербайджана и Кыргызстана в городе Баку состоялась церемония открытия памятника Чингизу Айтматову.

Учитывая вклад великого сына кыргызского народа в развитие азербайджано-кыргызских литературных и культурных связей, на заседании было принято постановление о создании редакционной коллегии для подготовки тома "Энциклопедии Чингиза Айтматова" под названием "Чингиз Айтматов и Азербайджан".

Затем на заседании были приняты постановления о совершенствовании структуры Института фольклора НАНА, утверждении структуры Центральной научной библиотеки НАНА, итогах участия вице-президента НАНА академика Ибрагима Гулиева в заседании Международной ассоциации академий наук и итогах поездки академика-секретаря НАНА академика Арифа Гашимова в Российскую Федерацию.

Для изучения феномена долгожительства

Помимо этого, академик Ариф Гашимов рассказал о планировании научно-исследовательских работ, которые будут вестись в НАНА в 2025 году.

На заседании также обсуждался вопрос о создании в структуре Лянкяранского регионального научного центра НАНА за счет внутренних ресурсов отдела геронтологических исследований.

Академик Иса Габиббейли сообщил, что в результате геронтологических исследований, которые ведутся в южном регионе на протяжении долгих лет, стало известно, что по сравнению с прочими регионами республики в данном регионе индекс долгожительства более высокий. Академик подчеркнул, что в связи с этим изучение феномена долгожительства в южном регионе имеет большое значение для выяснения влияния как социально-биологических, так и экологических факторов на организм человека.

Учитывая вышесказанное, в структуре Лянкяранского РНЦ НАНА за счет внутренних ресурсов был создан отдел геронтологических исследований.

Далее прошли дискуссии о создании в Институте архитектуры и искусств НАНА за счет внутренних ресурсов отдела истории искусства и культурного наследия тюркских народов.

Выступая по данному вопросу, академик Иса Габиббейли сообщил, что на протяжении всей истории различные народы и этнические группы тюркского происхождения расселялись на различных территориях Азербайджана, создавали и развивали свою культуру. В последующие периоды исторического процесса культурные связи между Азербайджаном и соседними тюркскими народами продолжались, в результате чего возникло сходство в художественном стиле. Это можно наглядно проследить в архитектуре, изобразительном и декоративно-прикладном искусстве, музыкальной культуре. В новый период искусства Азербайджана оказало серьезное влияние на культуру соседних тюркских народов, внесло свою лепту в их развитие.

Кадровые вопросы также важны

Кадровые вопросы также важны

Руководитель НАНА отметил, что многовековые взаимосвязи, сходство в художественном стиле, а также научные и культурные взаимоотношения, которые развиваются в современный период, привели к появлению новых произведений искусства, образцов архитектуры, историко-теоретических материалов.

Сообщалось, что для их системного изучения и анализа, а также проведения их классификации, разработки теоретических и методологических основ для решения проблем периодизации истории искусства возникла необходимость в создании в Институте архитектуры и искусств НАНА отдела истории искусства и культурного наследия тюркских народов.

Учитывая все вышесказанное, по постановлению Президиума в Институте архитектуры и искусств НАНА за счёт внутренних ресурсов и согласно существующему штатному расписанию (единицам) был создан отдел истории искусства и культурного наследия тюркских народов.

Затем были рассмотрены кадровые вопросы. В связи с переходом на другую работу директор Института кавказоведения член-корреспондент НАНА Муса Гасымлы был освобожден от занимаемой должности по собственному желанию. Исполнение обязанностей директора института было возложено на заместителя директора по научной работе доктора политических наук Рамилю Дадашеву.

Помимо этого, согласно итогам выборов, которые прошли 7 октября 2024 года на заседании Ученого совета Отделения гуманитарных наук НАНА, доктор философии по искусствоведению Хазар Зейналов был утвержден на должность заместителя директора Института архитектуры и искусств НАНА по научной работе.

Далее на заседании были приняты постановления о 70-летнем юбилее академика Говхар Бахшалиевой, 85-летнем юбилее академика Вагифа Фарзалиева, 90-летнем юбилее члена-корреспондента НАНА Эльмиры Рамазановой.

В заключение были обсуждены текущие вопросы.

Стратегически важное направление

Научные проблемы, с которыми сталкивается человечество, не ограничиваются одной страной или регионом

Археология в современном мире является очень важной наукой - она позволяет приоткрыть завесу тайн древних цивилизаций, изучить культуру и быт различных эпох, а также знакомит с останками древних животных и растений. Особенно важно в этом плане международное сотрудничество.

В современном мире наука становится все более глобальной, а научные проблемы, с которыми сталкивается человечество, не ограничиваются одной страной или регионом. Это делает международное сотрудничество в научной сфере более важным, чем когда-либо прежде.

Международная научная кооперация для Института археологии и антропологии (ИАА) НАНА - стратегически важное направление деятельности для совместного достижения новых, более высоких результатов.

Связи института традиционно обширны и многообразны. Полевые и лабораторные исследования велись и ведутся совместно с научными центрами Японии, России, Турции, Германии и других стран. Последние два десятилетия стали временем расцвета международного научного сотрудничества и органичного вхождения института в мировое научное сообщество.

На днях ИАА посетили ведущие научные сотрудники институтов, входящих в состав Российской академии наук (РАН), - профессор Института археологии и этнографии Сибирского отделения (Новосибирск) Антон Анойкин, кандидат географических наук Института географии Реджеп Курбанов, а также Идрис Идрисов (Дагестанский научный центр, Махачкала), Ярослав Иванов (Институт истории материальной культуры, Санкт-Петербург) и Анджеля Васильева (Институт географии).

Гости ознакомились с находками эпохи палеолита, хранящимися в научном фонде института, а также с деятельностью совместной азербайджано-российской георхеологической экспедиции, которая проводила исследования на территории Газахского и Джульфинского (Нахчыванская Автономная Республика) районов: в качестве предварительного результата на территории Джульфы впервые был зарегистрирован палеолитический лагерь открытого типа Алинджачай.

По словам ведущего специалиста отдела археологии каменного века

ИАА доктора философии по истории, доцента Азада Зейналова, рассказавшего гостям об этих раскопках, до сих пор единственной палеолитической стоянкой на этом месте считалась Буровая пещера, открытая еще в далеком 1983 году известным археологом Мамедали Гусейновым. "А недавно такая же палеолитическая стоянка была обнаружена и в Газахском районе. Это стало еще одним важным результатом совместной работы международной экспедиции", - резюмировал археолог.

А всего в летний сезон раскопок 2024 года в Азербайджане работало несколько международных экспедиций, в том числе из Германии и Южной Кореи, которые проводили исследования вместе с азербайджанскими археологами. Об этом рассказал директор института доктор философии по истории, доцент Фархад Гулиев, проинформировав гостей о расширении международных связей института в последние годы, совместных экспедициях, проводимых на территории страны, эффективности научной коллаборации.

В ходе встречи было решено подготовить Меморандум о сотрудничестве между азербайджанскими и сибирскими археологами для совместного исследования памятников эпохи палеолита на территории нашей страны.

После Баку Антон Анойкин, Идрис Идрисов, Азад Зейналов и доктор философии по истории, доцент ИАА Бахлул Ибрагимли отправились в Нахчыван, где встретились с председателем регионального отделения НАНА академиком Исмаилом Гаджиевым. В ходе встречи состоялась обмен мнениями об археологических разведочных исследованиях, которые планируется провести в нахчыванской пещере и на прилегающих территориях. Кроме того, члены экспедиции ознакомились с археологическими материалами, хранящимися в отделе археологии древности Института истории, этнографии и археологии Нахчыванского отделения и посетили Музей археологии и этнографии.

Затем Азад Зейналов рассказал о деятельности международной экспедиции, членом которой он является, отметив, что при участии азербайджанских и российских ученых в прикаспийских странах реализуется международный проект по исследованию памятников палеолита (в Азербайджане он работает с 2005 года). За это время экспедиция успела изучить и древние памятники каменного века в Казахстане, Дагестане и Азербайджане. А в 2022 году образцы отложений, взятых в специальном порядке из Буровой пещеры, были проанализированы в Дании, в лаборатории Орхусского университета.

По мнению экспертов, несмотря на то, что на сегодняшний день Буровая пещера является единственным памятником палеолита, обнаруженным в Нахчыване, древность артефакта и благоприятное географическое положение Нахчывана вселяют уверенность, что в регионе есть и другие памятники того периода, - в частности, в результате поисков в пещерных пространствах открытие нового памятника станет важным прорывом для азербайджанской, а также мировой археологической науки.

Отметим, что Сибирское отделение Российской академии наук является одним из научно-исследовательских учреждений, с которым Нахчыванское региональное научное отделение НАНА сотрудничает на протяжении многих лет.

Не только территория нашей страны является объектом изучения для азербайджанских археологов. Так, недавно с официального разрешения Министерства культуры и туризма Турции на территории провинции Игдыр научной группой, представленной докторами философии по истории Института археологии и антропологии НАНА (М.Гусейнов, С.Ашуров и Б.Джалилов), вместе с турецкими коллегами были проведены разведочные работы.

Это не только первая археологическая экспедиция азербайджанских ученых на территории другой страны, но также и новое направление совместных исследований между Азербайджаном и Турцией. "Результаты исследований разведочного характера первого года проекта, рассчитанного на пять лет, чрезвычайно важны при освещении проблемных вопросов археологии Восточной Анатолии и Азербайджана, - отметили в ИАА. - Ведь уже за короткое время были зафиксированы поселения эпохи позднего халколита - раннего бронзового и среднего бронзового веков, один городской участок, одна крепость и многочисленные курганы, собраны поверхностные материалы, наиболее важные из которых переданы в Музей Игдыра. Впервые зарегистрированные памятники тесно связаны с памятниками Азербайджана и, в частности, Нахчывана, и будущие исследования внесут свой вклад в нашу общую историю. Кроме того, на одном из таких памятников в ближайшие годы планируется проведение масштабных археологических раскопок под руководством азербайджанских археологов".

Галия АЛИЕВА

Проблемы и перспективы региона

23 октября при организационной поддержке Института кавказоведения НАНА состоялась республиканская научная конференция "Исследования, связанные с Южным Кавказом: современное состояние, проблемы и перспективы". Мероприятие прошло в Центральной научной библиотеке НАНА. Вначале прозвучал государственный гимн Азербайджанской Республики. Затем минутой молчания была почтена светлая память شهدов.

Открыв конференцию вступительной речью, и.о. вице-президента НАНА академик Говхар Бахшалиева подчеркнула, что под руководством Президента Ильхама Алиева Азербайджан переживает период своего расцвета. По ее словам, после исторической Победы, одержанной под руководством Верховного главнокомандующего Ильхама Алиева, на Южном Кавказе сложились новые реалии, и их изучение имеет особую актуальность.

В своем выступлении и.о. директора Института кавказоведения доктор политических наук, доцент Рамиля Дадашева рассказала о сферах деятельности учреждения, проводимых мероприятиях и выпускаемых изданиях.

На конференции с докладами выступили 39 ученых и исследователей из ряда институтов НАНА, высших учебных заведений и научных организаций республики.

Дискуссии проходили в трех секциях. В докладах говорилось об исследованиях, которые ведутся в стратегических аналитических и исследовательских центрах по изучению Кавказа, функционирующих в США, Японии, странах Европы, России, Турции, Иране, Израиле, Грузии, Армении и т.д. Также в докладах были рассмотрены труды ученых Азербайджана, которые внесли весомый вклад в изучение исторического, общественно-политического, экономического, культурного развития Кавказа.

Отметим, что с 2017 года Институт кавказоведения провел три международных форума кавказоведов, три международных и 8 республиканских научных конференций. Труды ученых института публикуются в международных научных журналах с высоким рейтингом. Научно-теоретический журнал института "Кавказоведение", издающийся на трех языках, индексируется в двух международных базах. Также функционирует веб-сайт института на азербайджанском, русском и английском языках (www.caucasusstudies.az).

Для укрепления единства тюркского мира

Постановление Президиума НАНА вызвало интерес в тюркском мире. Как мы отмечали ранее, по постановлению Президиума Национальной академии наук Азербайджана в Институте архитектуры и искусств НАНА за счет внутренних ресурсов был создан отдел истории искусства и культурного наследия тюркских народов.

Эта новость была широко освещена в таких средствах массовой информации Турции, как haberiniz.com, ankhaber, adanamasasi, guvengazetesi, yesiligdir, gazetekars, tumlhaber, liderhaber, kastamonuguncel, а также на сайте kibrishaberajans (Турецкая Республика Северного Кипра).

В размещенных в СМИ материалах подчеркивается, что данное постановление Президиума НАНА внесет вклад в укрепление единства тюркского мира и ускорение развития культуры в тюркских государствах.

SCIENCE

Newspaper of the Presidium of the Azerbaijan National Academy of Sciences

A report "2024 Nobel Prize and Laureates: World Science Priorities and the Tasks of Azerbaijani Science" was presented at the Presidium of ANAS

One of the issues discussed at the regular meeting of the Presidium of ANAS was about "2024 Nobel Prize and Laureates: World Science Priorities and the Tasks of Azerbaijani Science".

Speaking on the matter, Academician Isa Habibbeyli underlined that in November of last year, a conference titled "The Lessons of the Path leading to the Nobel Prize: Myths, Realities, Achievements, and Challenges" was held at ANAS with the participation of prominent scientists and intellectuals. The main goal of the conference was to convey the experiences, contradictions, and coincidences encountered on the path leading to the Nobel Prize to the Azerbaijani scientific community, thus instilling a sense of self-confidence in Nobel Prize contenders in our country. Another key objective was to direct Azerbaijani science, including the research conducted at ANAS, towards priority scientific directions.

Academician Isa Habibbeyli also said that, as part of the ongoing works in this direction, meetings with Nobel Prize laureates Aziz Sancar and Mahammad Yunus were held at ANAS. He pointed out that the next report will be presented at the meeting of the Presidium to study the scientific directions of 2024 Nobel Prize laureates and to direct the research areas of our scientists towards these fields.

Then, the Vice President of ANAS, Academician Dilgam Taghiyev, presented a report titled "2024 Nobel Prize and Laureates: World Science Priorities and the Tasks of Azerbaijani Science".

The Academician underlined that the names of the Nobel Prize laureates in Physiology and Medicine were announced on October 7. According to the decision of the Nobel Assembly at the Karolinska Institute, the 2024 Nobel

Prize in Physiology and Medicine was awarded to American scientists, Professor Victor Ambros of the University of Massachusetts Medical School and researcher Gary Ruvkun of Massachusetts General Hospital and Harvard Medical School, for the discovery of microRNA and its role in post-transcriptional gene regulation. John Hopfield and Geoffrey Hinton were awarded the 2024 Nobel Prize in Physics for foundational discoveries and inventions that enable machine learning with artificial neural networks.

Academician Dilgam Taghiyev added that the 2024 Nobel Prize in Chemistry was awarded to three scientists-David Baker, Demis Hassabis, and John Jumper for their studies on proteins. David Baker received the award for computational protein design, while Demis Hassabis and John Jumper for protein structure prediction. The Nobel Prize in Literature was awarded to South Korean author Han Kang for her intense poetic prose that confronts historical traumas and exposes the fragility of human life.

The 2024 Nobel Peace Prize was awarded to the Nihon Hidankyo, an organization of Atomic bomb survivors from Hiroshima and Nagasaki for its efforts to achieve a world free of nuclear weapons. The Nobel Prize in Economic Sciences was awarded to Professor Daron Acemoglu, Professor Simon Johnson, and Professor James Robinson for studies of how institutions are formed and affect prosperity.

In his report, Academician Dilgam Taghiyev provided detailed information about the research conducted by each of the scientists awarded the Nobel Prize and highlighted the necessity of organizing seminars and roundtable discussions on relevant scientific topics.

Then, Academicians Arif Hashimov, Rasim Aliguliyev, and Irada Huseynova provided information about the research conducted in the scientific research institutes they lead on the scientific directions that have been awarded the Nobel Prize.

Academician Isa Habibbeyli underlined the importance of continuing works in this area to break the myths in the path leading to the Nobel Prize.

A relevant decision was made by the Presidium of ANAS regarding the mentioned issue, and it was decided to publish the report in the "Elm" ("Science") newspaper and "Elm v? h?yat" ("Science and Life") journal of ANAS.

Dissertation topics should reflect the theoretical and methodological developments of the relevant scientific fields, contemporary global challenges and the socio-economic needs of our country

The results of admission to doctoral studies and dissertation program on preparation of doctor of philosophy and doctor of sciences at the Academy for 2024 were discussed at the meeting of the Presidium of ANAS.

The event was attended by the President of ANAS, Academician Isa Habibbeyli, members of the Presidium, heads of departments of the Presidium administration, directors of scientific institutions and organizations, individuals admitted to doctoral studies and dissertation program on preparation of doctor of philosophy and doctor of sciences at the Academy for 2024 as well as their scientific supervisors and advisors.

Academician Isa Habibbeyli opened the meeting with an introductory speech, congratulated the newly admitted doctoral students and dissertators, wishing them success in their future scientific activities.

The Academician underlined the importance of a modern approach in the issues of admission to doctoral studies and dissertation program in academic scientific institutions, as well as personnel training improvement. He emphasized the necessity of implementing systematic reforms in doctoral studies and dissertation programs, in response to the global challenges occurring worldwide.

The head of ANAS stated that in each scientific institution and organization of the Academy, department heads, corresponding members, and active members should give lectures to dissertation candidates and doctoral students once a year according to a unified schedule across various fields of specialization. This will positively impact the quality of their education: "Dissertation candidates and doctoral students should not be left alone with their scientific supervisors. To achieve positive results in the educational process, they should also receive instruction from specialists in different fields".

Academician Isa Habibbeyli said that today sustainable development and socio-economic transformation are leading to noticeable changes in the fields of science and education. In this regard, he recommended that future doctoral and dissertation candidates prioritize topics that respond to

the new ideas and challenges of the modern period for the prospective development of their respective scientific fields.

The Academician also pointed out that positive dynamics have been observed in this year's admissions to doctoral and dissertation programs.

Afterwards, head of the Science and Education Department of the Presidium administration, Doctor of Philology Sarkhan Khaveri highlighted the relevant Order of the Cabinet of Ministers of the Republic of Azerbaijan on approval of the admission plans for doctoral and dissertation candidate preparation for 2024.

In his speech, the department head underlined that one of the main issues observed at the doctoral level is the lack of a "scientific problem" in dissertation topics in some cases. Considering this, for the first time, an initiative was introduced in this year's admission process. The criteria recommended to be taken into account in determining dissertation topics were provided to the scientific institutions, based on the order No. 184, dated September 25, 2024, by the President of ANAS, Academician Isa Habibbeyli.

He said that these criteria encompass the relevance of scientific problems of the topics, theoretical and methodological developments, contemporary challenges of the world, preference for interdisciplinary, multidisciplinary, and transdisciplinary research, the importance of applying artificial intelligence, digitalization, and information and communication technologies in the humanities and social sciences, the preparation of a scientific basis for the "Strong Azerbaijan Concept" and other requirements.

Subsequently, the topics of scientific works of individuals admitted to doctoral and dissertation programs for the preparation of Doctor of Philosophy and Doctor of Sciences for 2024 in the Humanities and Social Sciences divisions of ANAS were discussed.

After the discussions, the dissertation topics and scientific supervisors were approved.

In conclusion, Academician Isa Habibbeyli provided recommendations and instructions to the heads of institutes and organizations, as well as to the scientific supervisors and advisors.

Редакционная коллегия:

Иса Габибейли, Дильгам Тагиев, Ибрагим Гулиев, Наргиз Пашаева, Расим Алигулиев, Тофик Нагиев, Ирада Гусейнова, Говхар Бахшалиева, Ариф Гашимов, Джамиль Алиев, Исмаил Гаджиев, Фуад Алиев

Главный редактор: Агагусейн Шукюров

Адрес: Баку, AZ 1001,
ул.Истиглалийат, 30, Президиум НАНА
e-mail: elm.nauka.gazet@gmail.com

Мнение авторов может не совпадать с мнением редакции.

Тираж: 2000